

novičke

februar 2002

- Karavana kulture, sodelovanja, ustvarjanja in medsebojnega spoznavanja * Uspešnost programa v šolskem letu 2000/2001 * Pregled ponudbe izobraževanja odraslih za šolsko leto 2001/2002 * Kateri študijski krožki so delovali ali delujejo do konca januarja 2002? * Izobraževanje in pismenost brezposelnih v Sloveniji * Brezposelnost v Sloveniji **3-20** **DOMAČE NOVIČKE**
- O projektu NetCampus * Nadaljnje poklicno usposabljanje zaposlenih v podjetjih in drugih organizacijah v državah kandidatkah za vstop v Evropsko unijo **21-26** **UTRINKI IZ SVETA**
- Delovno srečanje predstavnikov Zveze ljudskih univerz Slovenije in Zveze koroških ljudskih univerz iz Avstrije **27-28** **S POTI**
- Samoevalvacija kot proces vpogleda v lastne dejavnosti, pridobivanja moči in samoopredelitve (2. del) **29-32** **PREBRALI SMO ZA VAS**
- KISS v Beogradu **33-34** **KOTIČEK JE VAŠ**
- Svetovanje v izobraževanju odraslih * Kako vrednotimo znanje odraslih **35-36** **NOVI KNJIGI**
- Petkovo izobraževalno srečanje * Vabilo na delavnico * Vabilo na temeljno usposabljanje za vodje in mentorje študijskih krožkov s pomočjo medmrežja **37-38** **PRIPRAVLJAMO**
- Članom društva * Povabilo na strokovno ekskurzijo **39-40** **OBVESTILI**
- 41-43** **POSVETI, KONFERENCE**
- 44** **NOVOSTI IZ KNJIŽNICE**

PROGRAMSKA ZASNOVA NOVIČK

Novičke so skupni informativni bilten za izobraževanje odraslih v Sloveniji. Z Novičkami želimo izboljšati obveščenost vseh, ki delamo na tem področju ali pa smo kakor koli povezani z izobraževanjem in učenjem odraslih v Sloveniji.

Prejemniki Novičk so posamezniki in organizacije; tisti, ki se ukvarjajo z izobraževanjem in učenjem odraslih poklicno, in tudi tisti, ki delajo to prostovoljno (v društvih, strokovnih, verskih, političnih in drugih prostovoljskih organizacijah).

V Novičkah objavljamo tele vrste informacij o izobraževanju in učenju odraslih doma in v svetu:

- opis in prikaz dogodkov in dejavnosti v izobraževanju odraslih;
- razvojne, raziskovalne in druge programe in projekte;
- sporočila o organizacijah, njihovih potrebah, načrtih in dejavnostih;
- podatke o izobraževalnih programih in razvoju programov;
- sporočila o politiki in strategiji izobraževanja odraslih;
- novosti v upravljanju in zakonodaji;
- statistične podatke;
- mnenja, stališča in predloge;
- podatke in informacije o možnostih in virih za učenje;
- podatke o napovedanih prireditvah, posvetih, publikacijah in drugih strokovnih dogodkih;
- prikaze novih knjig, člankov ter didaktičnega in drugega gradiva ter novosti s knjižnega trga;
- novosti iz naših knjižnic, predvsem iz knjižnice ACS.

V Novičkah objavljamo kratke, jedrnat, objektivne in nepristranske informacije.

Novičke izhajajo praviloma vsak mesec, gradivo za posamezno številko zbiramo do 10. v mesecu. Za stike s tujino izdamo Novičke trikrat na leto v angleškem jeziku.

Prejemnikom Novičke pošiljamo brezplačno. Tako bo tudi v prihodnje, če bomo lahko stroške za njihovo izdajanje poravnali iz javnih sredstev za izobraževanje odraslih.

Novičke ureja in izdaja Informacijsko središče ACS.

Odgovorni osebi: mag. Zvonka Pangerc Pahernik, vodja Informacijskega središča, in Nevenka Kocijančič, urednica.

Oblikovanje: Lina design

Prelom: Solos d.o.o.

Tisk: Tiskarna Štok

Naslov uredništva je: Andragoški center Slovenije, Šmartinska 134a, 1000 Ljubljana, telefon: 01 5842 560, faks: 01 5245 881, internet: www.acs.si, el. naslov: nevenka.kocijancic@acs.si

*Novičke lahko preberete tudi na internetu: www.acs.si/novicke
ISSN 1408-6484. Naklada 2.880 izvodov*

DOMAČE NOVIČKE

Študijski krožki

Karavana kulture, sodelovanja, ustvarjanja in medsebojnega spoznavanja

Mnogi etnologi in antropologi menijo, da je bilo človeštvo mlado in je bil “duh sveta” v razcvetu, dokler so bili ljudje nomadi. Ko so se začeli skrivati v utrdbe – nekoč izklesane iz kamna, danes kar betonske, je postajal tudi duh vse bolj okoren, dokler ni povsem okamnel. Oživi ga lahko le prebujena odprtost za drugačnost, ustvarjalnost, sodelovanje, učenje in začenjanje znova, torej duhovno nomadstvo!

Gibanje študijskih krožkov v Sloveniji se je rodilo v devetdesetih, ko je po političnem in ekonomskem preobratu civilna družba potrebovala novih spodbud. Slovenski človek se je iz “odvisnika od družbe” moral čim bolj uspešno preleviti v samostojno delujoči subjekt, hkrati pa se je bilo treba izogniti nevarnosti, da bi ljudje v novih okoliščinah ravnali samoobrambno, se zaprli vase in sledili le ozkim, osebnim interesom. Preživetje in nova kakovost življenja sta namreč zahtevala odprt, demokratičen dostop do znanja in drugih kulturnih dobrin, potrebnih za celostni razvoj vsakega posameznika. Tako so se rodili študijski krožki! Druženje in učenje v študijskem krožku je pomenilo odprt, neinstitucionaliziran dostop do znanja, usklajevanje nalog, izmenjavo informacij in odgovornost do socialnega okolja, v katerem je krožek deloval. In tako je tudi še danes, ko imajo študijski krožki na Slovenskem že desetletno tradicijo. To pa je tudi že obdobje, po katerem lahko prvotna misel, ki je bogato obrodila, okosteni, če v jadra ne ujame novega vetra.

Prav razvijanju jader in novemu vetru je namenjena **Karavana študijskih krožkov**, ki jo v mesecu kulture začenjamo v Prešernovi hiši v Kranju, pod pokroviteljstvom Gorenjskega muzeja. Na kulturno-izobraževalno pot po Sloveniji se bomo podali s predstavitvijo krožkov, delujočih na Gorenjskem. Potem se bo “karavana” selila v druge kraje (obiskala bo Komen, Remšnik in Ilirsko Bistrico), dokler ne bo – predvidoma decembra - združila prekmurskih “krožkarjev” na prireditvi v Gornji Radgoni.

Karavana študijskih krožkov naj bi spodbudila medsebojna srečanja in spoznavanje dela različnih krožkov v različnih okoljih. S predstavitvami na prireditvah in v sredstvih obveščanja naj bi zagotovila večjo prepoznavnost študijskih krožkov in njihovega pomena

za razvoj posameznika in lokalne skupnosti. Prireditve Karavana študijskih krožkov naj bi spodbujale prebivalstvo k dvigu bralne kulture, vključevanju v različne oblike vseživljenjskega učenja, k prepoznavanju in ohranjanju kulturne dediščine, k osebostnemu razvoju in prizadevanju za dvig kakovosti življenja v matičnem okolju.

Pomembna vrednota, ki naj bi ji sledilo dogajanje v okviru "karavane", je sožitje – sožitje med posameznikom in socialnim okoljem, med predstavniki različnih interesov (zastopanih v različnih študijskih krožkih), med različnimi okolji (spoznavanje drugih običajev, narečij, ljudskega izročila, krajevnih in naravnih znamenitosti, umetnostnozgodovinskih spomenikov, znamenitih osebnosti in podobno).

Slavica Borka Kucler, ACS

Uspešnost programa v šolskem letu 2000/2001

Pričujoči članek predstavlja najpomembnejše ugotovitve Poročila o izpeljavi programa Projektno učenje za mlajše odrasle - PUM v šolskem letu 2000/2001, v katerem smo analizirali izpeljavo programa v vseh osmih izvajalskih organizacijah: Andragoškem zavodu Maribor – Ljudski univerzi, Centru MOCIS (Slovenj Gradec), Izobraževalnem centru Memory (Koper), Ljudski univerzi Ajdovščina, Ljudski univerzi Murska Sobota, Ljudski univerzi Radovljica, SKALI (Celje) in Zavodu TIN Ljubljana.

Letos smo evalvacijo omejili le na splošne podatke o izvajalskih organizacijah, mentorjih in udeležencih, analizirali smo tudi uspešnost v programu glede na temeljne cilje. Kjer je bilo mogoče, smo izide primerjali z rezultati evalvacije v šolskem letu 1999/2000.

V šolskem letu 2000/2001 smo izpeljali dve vrsti evalvacije: **sprotno evalvacijo** na mesečnih srečanjih mentorjev in direktorjev izvajalskih organizacij ter **končno evalvacijo** ob zaključku programa. Slednja je vsebovala: analizo 73 mesečnih in 8 končnih poročil izvajalskih organizacij programa PUM, analizo 41 obrazcev učnih projektov, ki so jih izpeljale izvajalske organizacije v šolskem letu 2000/2001, ter analizo 8 poročil izvajalskih organizacij o udeležencih (starost, spol, prejšnja izobrazba) in njihovih dosežkih.

Z udeleženci je v vseh osmih izvajalskih organizacijah delalo 26 mentorjev in mentoric.

Program je v celotnem šolskem letu obiskovalo **325 udeležencev**. Za 246 od njih smo dobili podatke o starosti, spolu, prejšnji izobrazbi in dosežkih, ostali (79) pa teh podatkov niso posredovali, saj so program obiskovali zgolj informativno, ali pa so mentorji presodili, da zanje ni ustrezen.

Med 246 udeleženci je bilo 148 fantov in 98 deklet. Enako razmerje je bilo tudi v šolskem letu 1999/2000.

Starost udeležencev je prikazana v naslednji tabeli:

Starost	Število udeležencev
15 let	16
16 let	18
17 let	19
18 let	34
19 let	39
20 let	29
21 let	31
22 let	19
23 let	21
24 let	9
25 let	4
26 let	3
27 let	1
ni podatkov	82

Starost, ki je v programu prevladovala (od 18 do 21 let), je pričakovana, saj je največ udeležencev opustilo izobraževanje v prvem ali drugem letniku srednješolskega izobraževanja; večina mladih, ki izobraževanje opusti, pa se ne vključi v PCIM takoj.

Prejšnja izobrazba udeležencev je bila zelo raznolika. Med 246 udeleženci je bila statistika izobraževanja naslednja: 27 jih ni imelo končane osnovne šole, 27 jih je imelo končano osnovno šolo, 61 udeležencev je obiskovalo 1. letnik izobraževanja, 34 udeležencev je obiskovalo 2. letnik izobraževanja, 21 udeležencev je obiskovalo 3. letnik izobraževanja,

18 udeležencev je obiskovalo 4. letnik izobraževanja, 4 udeleženci so opustili izobraževanje za prekvalifikacijo v drug poklic, 2 sta opustila visokošolsko izobraževanje, 6 udeležencev je moralo opraviti še zaključne izpite, 4 udeleženci so morali opraviti še maturo, 27 udeležencev je imelo že končano srednjo šolo (večinoma je bilo to nižje in srednje poklicno izobraževanje), za 15 udeležencev ni podatka, v katerem letniku so šolanje opustili.

Temeljni cilj programa – motivacija in priprava za nadaljevanje opuščenega šolanja – je doseglo kar **129 udeležencev**; to je 52% vseh. Večina od njih je izobraževanje nadaljevala (opravljanje popravnih izpitov, mature, zaključnih izpitov, izpitov za posamezne predmete, ponovna vključitev v izobraževanje, vpis na visokošolski študij). 17 udeležencev si je med obiskovanjem programa PUM pridobilo formalno izobrazbo, in sicer 2 osnovnošolsko, 15 pa srednješolsko. Tudi **cilj zaposlitve** je bil uresničen. Med obiskovanjem programa si je našlo zaposlitev **45 udeležencev**, vendar so jih 15 zaposlili le začasno. Cilj iskanja zaposlitve v PUM-u tudi letos ni bil tako aktualen kakor nadaljevanje izobraževanja. Zelo dobri dosežki so tudi na **socialno-osebnostnem področju**. Mentorji so nam sporočali, da je večina udeležencev na tem področju izredno napredovala, posebno pa se jih je izkazalo 44.

Ob koncu lahko povzamemo, da so bile izpeljave programa PUM v šolskem letu 2000/2001 izredno uspešne. Dosegle so cilje programa, predvsem temeljnega – pripravo za nadaljevanje opuščenega šolanja.

Tudi v letošnjem šolskem letu upamo na podobne rezultate, hkrati pa si želimo, da bi se osmim izvajalskim organizacijam pridružile nove, ki bodo program izpeljevale na področjih, kjer PUM-a še ni.

Andreja Dobrovoljc, ACS

Poročilo in analiza

Pregled ponudbe izobraževanja odraslih za šolsko leto 2001/2002

Za nami je nekajmesečno zbiranje, urejanje in analiziranje podatkov o izvajalski in programski ponudbi, ki je na voljo odraslim v šolskem letu 2001/2002. Tudi letos smo zbrali podatke različnih izobraževalnih ustanov in drugih ustanov, ki niso primarno izobraževalne, ter predstavili njihovo

izobraževalno ponudbo v obsežnem Pregledu. Z zadovoljstvom lahko ugotovimo, da smo dosegli zastavljeni cilj - zajeli smo še večji delež ponudnikov izobraževanja kot pretekla leta. Tako lahko ponudimo posameznikom, ki iščejo ustrezne informacije o možnostih izobraževanja in učenja, še popolnejšo izobraževalno ponudbo, ki je na voljo v slovenskem prostoru. Zbrali smo podatke 265 izobraževalnih organizacij ter 4.333 izobraževalnih programov, kar je največ doslej.

Tudi letos so predstavljeni le tisti izvajalci, ki so to želeli. Čeprav izobraževalna ponudba v Pregledu ni popolna, menimo, da je predstavljen večji del. K večjemu odzivu izvajalcev je prav gotovo prispeval nov način zbiranja podatkov prek interneta. Gre za veliko pridobitev, ki je olajšala delo tako izvajalcem pri izpolnjevanju ogromnega števila obrazcev kot nam pri vnosu podatkov v računalnik. Prenovljene so tudi spletne strani, ki še bolj učinkovito in privlačno predstavijo posameznega izvajalca in njegovo izobraževalno ponudbo. Obžalovanja vredna pa je vsekakor letošnja prekinitev izdaje Pregleda v tiskani obliki in na CD-ROM-u, ki je do sedaj omogočala iskanje informacij tudi tistim, ki niso imeli dostopa do svetovnega spleta. Informacije na internetu (www.acs.si/pregled) so tako dosegljive le omejenemu delu javnosti, kar gotovo vpliva na manjšo obveščenost o izobraževalnih možnostih, s tem pa tudi na manjšo udeležbo v izobraževanju. Pri izdaji Pregleda za naslednje šolsko leto si bomo vsekakor prizadevali, da bi ponovno lahko izšel v vseh treh oblikah (tiskani, CD-ROM in internetni). Za popolnejšo predstavitev izobraževalne ponudbe za odrasle smo tudi letos navedli nekaj pomembnih virov informacij, ki posamezniku še dodatno osvetlijo izobraževalne možnosti. Dodali smo tudi informacije o svetovalnih središčih za odrasle, ki so pričela z delovanjem v letu 2001, o središčih za samostojno učenje, borzah znanja ter o Svetovalnem kotičku, kjer sodelavci Andragoškega centra Slovenije odgovarjajo na vprašanja, povezana z izobraževanjem in učenjem odraslih.

Na podlagi zbranih podatkov smo tudi letos opravili obdelavo in analizo podatkov ter pripravili zaključno poročilo, ki je na voljo v knjižnici Andragoškega centra Sloveniji ter na spletnem naslovu www.acs.si/pregled/predstavitev.htm. Analiza izobraževalne ponudbe za letošnje šolsko leto je pokazala, da je obseg izvajalske in programske ponudbe za odrasle razmeroma velik. Kar tretjino celotne izvajalske ponudbe za odrasle v Pregledu predstavljajo zasebne izobraževalne ustanove, ki postajajo pomembne ponudnice izobraževalnih storitev, pomemben delež pa predstavljajo tudi srednje šole in ljudske univerze. V vedno večji meri sestavljajo mrežo ponudnikov izobraževalnih programov tudi organizacije, ki niso primarno izobraževalne, vendar vključujejo v svojo dejavnost tudi izobraževanje odraslih. To so predvsem društva, knjižnice, muzeji in galerije, ki so se v letošnjem Pregledu odzvale v večjem obsegu kot pretekla leta.

Čeprav je analiza obsega izobraževalne ponudbe v Pregledu pokazala, da je izvajalcev in programov za odrasle razmeroma veliko, je ponudba med regijami zelo neenakomerno razporejena. Po pričakovanju ponovno največji delež pripada Osrednjeslovenski regiji, kjer je največ izvajalcev izobraževalnih storitev za odrasle in raznovrstne programske ponudbe. Velik zaostanek pa se ponovno kaže v obrobnih, slabše razvitih regijah, z visoko stopnjo brezposelnosti, kjer primanjkuje tudi drugih virov znanja (Spodnjeposavski, Zasavski in Notranjsko-kraški regiji). Vedno večje razsežnosti dobiva centralizacija izobraževalne ponudbe. Večja središča, pri čemer še posebej izstopa Ljubljana, imajo veliko in raznovrstno izobraževalno ponudbo, medtem ko je v manjših in manj razvitih mestih precej manjša, ali pa je sploh ni. Ugotavljamo, da občine premalo spodbujajo nadaljnje izobraževanje odraslih v svojem lokalnem okolju, saj je v Pregledu evidentiranih le 55 od 192 slovenskih občin.

Tudi dostopnost do izvajalcev in izobraževalnih programov se med regijami zelo razlikuje. Glede na število prebivalcev nad 15 let je dostopnost do izvajalcev izobraževanja največja v Osrednjeslovenski (3.824 prebivalcev na izvajalca), Gorenjski (4.967 prebivalcev na izvajalca) in Koroški regiji (5.626 prebivalcev na izvajalca). V teh treh regijah se število odraslih na izvajalca pozitivno razlikuje od povprečja za državo (6.336 prebivalcev na izvajalca). V Notranjsko-kraški regiji je dostopnost najmanjša, saj presega dvakratno slovensko povprečje (14.291 prebivalcev na izvajalca). Tudi dostopnost do izobraževalnih programov je največja v Osrednjeslovenski regiji (230 prebivalcev na program), Jugovzhodni Sloveniji (332 prebivalcev na program) ter v Gorenjski regiji (386 prebivalcev na program). V navedenih regijah pride manj odraslih na en izobraževalni program kot je državno povprečje (387 prebivalcev na program). V najslabšem položaju so odrasli Pomurske regije, kjer pride na en izobraževalni program 831 prebivalcev.

Analiza strukture izobraževalnih programov je pokazala, da v Pregledu prevladujejo programi splošnega neformalnega izobraževanja. Ti programi predstavljajo kar dve tretjini celotne programske ponudbe za odrasle. Glede na pretekla leta tudi letos izrazito izstopajo izobraževalni programi tujih jezikov in računalništva. Manjša je ponudba programov usposabljanja in spopolnjevanja za delo in programov za pridobitev formalne izobrazbe. Med programi usposabljanja in spopolnjevanja za potrebe dela prevladujejo programi poklicnega in strokovnega usposabljanja, ki nimajo javne veljave (Voznik viličarja, Usposabljanje za računovodjo, Usposabljanje za komercialista, Usposabljanje za računovodska in knjigovodska dela), sledijo programi spopolnjevanja in usposabljanja po zakonskih predpisih (med temi je največ programov Higienškega minimuma, Varstva pri delu in Voditelja čolna). Velika in raznovrstna pa je tudi ponudba programov poklicnega in

strokovnega spopolnjevanja, ki nima javne veljave. Med programi za pridobitev izobrazbe prevladujejo programi srednjega poklicnega izobraževanja, in sicer Trgovec, Strojništvo, Gostinska dela. Sledijo programi srednjega poklicno-tehniškega izobraževanja, in sicer Ekonomsko-komercialni tehnik, Strojni tehnik in Elektrotehnik, ter programi srednjega strokovnega in tehniškega izobraževanja, kot so: Ekonomsko-komercialni tehnik, Gostinski tehnik, Turistični tehnik.

Zaradi celovitejšega pregleda nad vsebino izobraževalnih programov smo programe razvrstili po obstoječi klasifikaciji izobraževalnih področij, v kateri smo izobraževalne programe razvrstili med 86 vsebinskih področij, ter po mednarodni ISCED 1997 klasifikaciji, ki omogoča mednarodno primerjavo statistike izobraževanja ter možnost razvrščanja podatkov o izobraževanju glede na izobraževalne kategorije, programe in področja. Ta klasifikacija predstavlja tudi osnovo za izpeljavo slovenske nacionalne klasifikacije izobraževalnih vsebin, ki jo bodo v prihodnje upoštevali vsi subjekti na področju izobraževanja odraslih. Pri razvrstitvi programov po obstoječi klasifikaciji izstopata dve vsebinski področji, in sicer splošnoizobraževalno področje in tehniško področje. Pri splošnoizobraževalnih vsebinah prevladujejo izobraževalni programi tujih jezikov, pri tehniških vsebinah pa izobraževalni programi računalništva in informatike. Razmeroma dobro so zastopane tudi: psihologija, pedagogika in andragogika, gostinstvo, turizem in peka, ekonomika, obdelava in predelava kovin, komuniciranje in osebnostna rast. Majhna je ponudba na področjih: osebne storitve, šport in okolje ter raziskovalno – inovativno področje. Pri razvrstitvi programov po mednarodni ISCED 1997 klasifikaciji v devet področij izstopa področje humanistike in umetnosti. To vsebinsko področje zajema skoraj polovico izobraževalnih programov v Pregledu; prevladujejo programi tujih jezikov. Najmanjša ponudba programov po ISCED klasifikaciji pa je s področja zdravstva in sociale.

Menimo, da bo Pregled tudi v prihodnje ostal pomemben vodnik pri seznanjanju in ozaveščanju širše in strokovne javnosti o možnostih izobraževanja in učenja odraslih ter animiranju javnosti za večje vključevanje v vseživljenjsko izobraževanje in učenje. Glede na njegovo informativno in promocijsko vrednost bo gotovo služil tudi kot pomemben vir informacij pri raziskovalnih, razvojnih, informacijskih in drugih projektih, pri načrtovanju izobraževalnih programov v prihodnje, pri svetovalno-informativni dejavnosti ter načrtovanju izobraževalne politike.

Erika Brenk, ACS

Pregled prijav

Kateri študijski krožki so delovali ali delujejo do konca januarja 2002?

Bi želeli sodelovati v študijskem krožku, se seznaniti z njegovo vsebino ali načinom dela? Bi radi postali mentor študijskega krožka in si prej v živo ogledali njegovo delo? Ste morda član študijskega krožka pa vas zanima, ali se s podobno tematiko ukvarja še kakšen študijski krožek? Morda pa ne veste, da se prav v vaši soseščini na tak način učijo in delajo tudi drugi. Nedvomno pa bi prav vsi radi dobili vtis, kje je krožkov največ, kdo jih izvaja in s čim se ukvarjajo.

Oglejte si seznam do konca januarja 2002 prijavljenih študijskih krožkov in se o morebitnem obisku dogovorite z mentorjem. Zelo verjetno so krožki, ki so svoje delo pričeli pred iztekom koledarskega leta, tudi že zaključeni ali pa so v teku novi, ki jih mentorji še niso prijavili. Kakorkoli že, v pisani paleti vsebin boste našli odmev tudi za svoja zanimanja in morda vas podatki v preglednici spodbudijo, da si poživite duha še preden nas bo k temu zvabila narava.

Na koncu še povabilo. Med prijavljenimi 727 udeleženci je nedvomno manj kot 200 moških, zato izpred televizorjev in iz zimskega dreveža še posebej povabljeni! Prevezmite pobudo, poiščite mentorje in povabite jih v svoje okolje. Študijski krožki se namreč radi pohvalijo z marsičem, z vidika učenja odraslih pa predvsem s tem, da omogočajo učenje tudi v okoljih, kjer ni druge izobraževalne ponudbe.

Če v zapisano zrete kot župan, direktor, upravni delavec ali strokovnjak, ki študijskih krožkov doslej še ni podprl, naj zaključim: neformalno izobraževanje hkrati zadovoljuje tako različne potrebe, da ni daleč dan, ko boste z enim izmed mentorjev vzpostavila plodno in dolgoročno sodelovanje. Na vašo pobudo!

Kraj	Ustanova	Mentor študijskega krožka	Naslov študijskega krožka
Celje	Alfabet	Andreja Jelen Mernik Andreja Jelen Mernik	Pravilna raba zdravstvenih priročnikov Matematika na poklicni maturi
Črnomelj	ZIK ¹	Irena Bohte Irena Bohte	Tudi v nemščini znamo napisati pravljico Kako premagati stres pred gledališčim nastopom
Dob pri Domžalah	Savita&Godec d.n.o.	Alenka Godec Vouk	Slikanje na svilo

¹ ZIK – Zavod za izobraževanje in kulturo

Kraj	Ustanova	Mentor študijskega krožka	Naslov študijskega krožka
Gornja Radgona	LJ ²	Mira Balazič Mira Balazič Mira Balazič	Makrame kot umetnost in konjiček za prosti čas Izdelava papirja za voščilnice in druge priložnosti Risanje
Izola	Matična knjižnica	Marina Hrs	Branje ostarelim in slabovidnim
Jesenice	DU ³ Viktorja Stražišarja	Irena Fermešek	Slikanje na steklo
Kranj	Gorenjski muzej	Jože Dežman	Blejski zbornik 2004
Stražišče	Gorenjski	Tatjana Dolžan Eržen	Sitarstvo pri Kranjumuzej
	LJ ZDSSS ⁴	Mateja Chvatal Mateja Chvatal Majda Muri	Kako razviti svoje notranje moči Steklo malo drugače Ali poznamo zdravilno moč rastlin?
Lendava	ZKO ⁵ LJ	Štefan Huzjan Irena Varga	Kaj pomeni biti kmet v EU? Priprava domačih jedi z zbiranjem receptov
Ljubljana	ZGS ⁶ Euro šola STŠ ⁷ ZDSSS	Boštjan Škrlep Kaja Petre Drašler Kaja Petre Drašler Agata Freyer Jiri Kočica Stane Padežnik Stane Padežnik	Kulturna dediščina Sorice Uporaba italijanskega jezika v življenju Francozi - posebneži v Evropi Dediščina za naše zanamce Moč podobe Balint v šolstvu - pomoč otrokom v stiski Spoznajmo svojo usodo
Maribor	Made AZ ⁸ - LJ Doba ZSSS OE Podravja	Jasna Habjan Tončka Godina Tončka Godina Tončka Godina Zdenka Boltavzer Zdenka Boltavzer Marija Erakovič	Skozi osebni razvoj do zaposlitve Ustvarjalno preživljanje prostega časa Moj vrt - moj hobi Zdrava prehrana, povezana z naravo Kako preživljajo svoj prosti čas Mariborčani med 50. in 70. letom? Izdelajmo poslovni načrt in preverimo svojo poslovno idejo Vodič po socialnovarstvenih pravicah

² LJ - Ljudska univerza

³ DU - Delavska univerza

⁴ ZDSSS - Zveza društev slepih in slabovidnih

⁵ ZKO - Zveza kulturnih organizacij

⁶ ZGS - Zavod za gozdove Slovenije

⁷ STŠ - Srednja trgovska šola

⁸ AZ - Andragoški zavod

Kraj	Ustanova	Mentor študijskega krožka	Naslov študijskega krožka
Murska Sobota	LJ	Angela Svenšek Mihaela Flisar	Med - živilo in zdravilo Zdravilna zelišča-naša (neznana) naravna dediščina
Novo mesto	RIC ⁹	Marjeta Gašperšič Marjeta Gašperšič Cvetka Klobučar Vesna Dular Ana Granda Jakše	Oblikujmo skupaj Oblikujmo iz gline Akvarelno slikanje Vaje pomlajevanja in samozdravljenja (1,2,3) Kako ohranimo vitalnost v zrelih letih
Ormož	ZSS ¹⁰ OE Podravja	Mira Žličar Mira Žličar	Poti iz brezposelnosti Prosti pretok delovne sile - dnevni migranti v EU
Piran	Vrtec Mornarček	Natalija Planinc	Odgovorneje do dediščine
Postojna	LJ	Vesna Burger Vesna Burger	Kulinarična tradicija-tokrat Martin Ustvarjalna klepetalnica v poznih letih
Ptuj	Animacija	Milica Robin Milica Robin	Likovno ustvarjanje-nadaljevanje Ustvarjalnost ne pozna meja
Radlje	Kulturno društvo	Marjan Račnik	Verska kmečka tradicija ob meji z Avstrijo II
Radovljica	Društvo za zdrav osebnostni razvoj	Mateja Šilc Monika Brinšek	Od pike do slike Stari ljudski običaji
Ravne na Koroškem	CSD ¹¹	Danica Hudrap	Božič na Koroškem nekoč in danes
Ruše	Tiža	Lidija Sabolek Lidija Sabolek	Slikanje na svilo Get to known England
Slovenska Bistrica	LJ	Vida Lipoglav Nada Milošič	Živimo z vami (tujegovoreči občani občine Slovenska Bistrica) Krasilni in uporabni predmeti na slovejebistriškem nekoč in danes
Slo.Bistrica	ZSS OE Podravja	Dušan Detiček Dušan Detiček	Delovna razmerja po novem Pravice delovnih invalidov
Sp. Kungota	Doba Maribor	Marija Kralj	Slovenska ljudska pesem
Trebnje	LJ	Darinka Tomplak	Likovni ustvarjalni krožek

⁹ RIC – Razvojno izobraževalni center

¹⁰ ZSS – Zveza svobodnih sindikatov

¹¹ CSD – Center za socialno delo

Kraj	Ustanova	Mentor študijskega krožka	Naslov študijskega krožka
Tržič	LU CIK ¹²	Jana Mlačnik	Izboljšajmo turistično ponudbo Tržiča
Velenje	Invel LU	Ivanka Filipančič Ivanka Filipančič Selma Filipančič Saša Piano Mirjam Šibanc	Spoznajmo gobe in njihovo uporabo Zdrav duh v zdravem telesu Darila za razne priložnosti Lahko ujamem moje mesto skozi objektiv fotoaparata? Kaj nam dela stanovanje dom? Kata Talajič Za lepše okolje: moja šola - lepa, urejena in gostoljubna
Vipava	ZDPM ¹³	Jana Bolčina	Vzgajati in biti srečen
Žalec	UPI-LU Žalec	Centrih	Praznični aranžmaji od A do Ž

mag. Nevenka Bogataj, ACS

O temeljnih znanjih in spretnostih brezposelnih Izobraževanje in pismenost brezposelnih v Sloveniji

V januarski številki *Novičk* je dr. Livija Kvaflič v prispevku **Izobraževanje in pismenost mladih v Sloveniji** predstavila nekatere pomembnejše ugotovitve vzorca mladih na področju pismenosti, ki so bile podrobneje obdelane v raziskavi **Temeljno znanje in spretnosti mladih, brezposelnih in staršev šolskih otrok**. Tokrat nadaljujemo s predstavitvijo temeljnega znanja in spretnosti brezposelnih. Skupina brezposelnih je bila opredeljena kot skupina tistih, ki so odgovorili, da trenutno (v času izpeljave anketiranja) niso zaposleni ter da niso upokojeni, gospodinje ali redno šolajoči se. Pri interpretaciji odgovorov smo upoštevali podatke za 236¹ brezposelnih, to pa je 8% celotnega vzorca odraslih v raziskavi (N = 2.972).

¹² CIK – Center za izobraževanje in kulturo

¹³ ZDPM - Zveza društev prijateljev mladine

¹ Zaradi relativno nizkega numerusa bomo v nadaljevanju interpretirali tendence v vzorcu, ki pa niso nujno statistično značilne.

Vzorec brezposelnih kaže, da se le-ti po svojih sociodemografskih značilnostih, spolu, starosti in tipu bivalnega naselja ne razlikujejo bistveno od drugih odraslih. Večje razlike med obravnavanima podpopulacijama nastajajo glede na doseženo stopnjo izobrazbe in viře dohodkov. Tako kot že veliko raziskav o brezposelnosti je tudi ta potrdila, da imajo brezposelni v povprečju nižjo izobrazbo in slabše učne dosežke, zato težje najdejo ustrezno zaposlitev in manj uspešno obvladujejo dogajanja v vsakdanjem življenju. Skoraj 90% anketiranih brezposelnih je doseglo le 1. in 2. raven pismenosti; to jim otežuje ponovno zaposlitev in jih ovira pri drugih dejavnostih vsakdanjega življenja. Tudi mednarodna raziskava (Literacy in the Information Age, 2000) je opozorila, da neustrezne pisne spretnosti zmanjšujejo posameznikove zaposlitvene možnosti, hkrati pa porajajo dolgotrajno brezposelnost in manjšo verjetnost, da bo posameznik redno in za dalj časa zaposlen.

V programe izobraževanja se vpisuje zelo malo brezposelnih. Skoraj 85% vprašanih se leta 1998 ni udeležilo nobenega izobraževanja. Posebno zaskrbljuje delež brezposelnih na najnižji ravni pismenosti; le malo se jih izobražuje, pa tudi za izobraževanje v prihodnosti niso motivirani. Velika pasivnost in nezanimanje za izobraževanje tistih brezposelnih, ki so dosegli 1. in 2. raven pismenosti, ni v skladu z zasnovo aktivne politike zaposlovanja in z evropskim gibanjem zaposlovanja, ki za doseganje večje zaposljivosti, hitrejšega gospodarskega razvoja in socialnega napredka predvidevajo ravno večje vključevanje brezposelnih v izobraževalne programe in nasploh njihovo večje angažiranje v družbi.

Med brezposelnimi, ki so bili izobraževalno dejavni, so prevladovali programi spopolnjevanja za strokovno delo in razvoj poklicne poti. Skupina brezposelnih, ki dosega 1. in 2. raven pismenosti, se še posebno zanima za programe, s katerimi bi si pridobili višjo izobrazbeno raven. Razumljivo je, da se je večina brezposelnih odločila za izobraževanje iz poklicnih razlogov. Ugotovili pa smo tudi, da ima le-to pomembno vlogo pri zviševanju izobrazbene ravni in navezovanju prijateljskih stikov. Kot pglavitne ovire, ki so tej referenčni skupini preprečevale pridobivanje novega znanja in izboljševanje pisnih spretnosti, smo prepoznali pomanjkanje motivacije, denarja in druge situacijske, inštitucionalne in dispozicijske ovire. Brezposelni so bili tudi premalo seznanjeni z možnostmi, ki jih ponujajo izobraževalne organizacije, in s svetovanjem, ki bi jim olajšalo dostop in preprečilo nekatere težave, ki so jih imeli pri tem. Lahko sklenemo, da so bili nekateri razlogi in ovire za manjšo udeležbo v izobraževanju značilni ne le za skupino brezposelnih, temveč za odrasle nasploh. Opozorimo pa naj, da so med ovirami pogosto tudi dejavniki (neustrezna ponudba programov, visoka cena izobraževanja, majhna pomoč države pri sofinanciranju izobraževanja), ki še posebno prizadenejo skupino brez dela. Večja pomoč države, svetovalnih in izobraževalnih ustanov bi jim lahko olajšala dostop do znanja in pisnih spretnosti.

Ugotovili smo, da so bralne in pisne spretnosti brezposelnih pomembne tudi pri nadaljnjem izobraževanju in načinu preživljanja prostega časa. Raba bralnih in pisnih spretnosti v vsakdanjem življenju se hkrati zrcali v doseženih pisnih spretnostih. Branje časnikov, revij in knjig, obiski javnih knjižnic, boljši dostop do bralnega gradiva nasploh, redno pisanje dopisov in spremljanje javnih prireditev - vse to pripomore k boljšim pisnim dosežkom. Ob nizki stopnji obvladovanja bralnih in pisnih spretnosti je preživljanje prostega časa bolj monotono. Analogno temu brezposelni, ki dosežejo 1. in 2. raven pismenosti, ne izrabljajo zahtevnejših možnosti za učenje v življenjskem okolju, manj spremljajo aktualne dogodke, vladne in javne zadeve, manj informacij pridobivajo v neformalnih stikih, manj so obveščeni o potrebah na trgu dela in postajajo vse bolj deprivilegirana skupina. Zaradi pomanjkanja delodajalske spodbude, precejšnje homogenosti življenjskega okolja in omejenega dotoka znanja in informacij svoje pisne spretnosti le malo uporabljajo, težje si pridobivajo nove in hitreje izgubljajo že pridobljene.

Metoda razvrščanja v skupine² je pokazala, da kljub prevladi nizkih pisnih dosežkov v celotnem vzorcu brezposelnih obstajajo nekatere razlike med brezposelnimi po ravni pismenosti. Le-ta je torej odvisna tudi od njihovega sodelovanja pri različnih dejavnostih v vsakdanjem življenju. Po metodi razvrščanja so se brezposelni po sociodemografskih, participativnih značilnostih in izrabi prostega časa razdelili v dva, nasprotujoča si dela. Za lažjo operativno delitev smo ti dve skupini, ki sta si po svojih sociodemografskih značilnostih, participaciji v izobraževanju in rabi pisnih spretnosti v vsakdanjem življenju različni, poimenovali kot brezposelni z boljšimi in slabšimi učnimi potenciali.

A Skupina z boljšimi učnimi potenciali	B Skupina s slabšimi učnimi potenciali
<p>Brezposelne ženske z vsaj končano srednjo šolo.</p> <p>Prosti čas in druge dejavnosti v vsakdanjem življenju so konstruktivno zasnovani.</p> <p>Visok dostop do informacijskih virov in dobra seznanjenost z aktualnimi dogodki.</p> <p>Višja udeležba v izobraževalnih programih, bodisi v programih za pridobivanje novega poklica bodisi v programih za preživljanje prostega časa.</p> <p>Višji dosežki pismenosti (3.,4., in 5. raven).</p>	<p>Brezposelni moški s končano osnovno šolo ali manj.</p> <p>Omejena raba bralnih in pisnih spretnosti v vsakdanjem življenju.</p> <p>Precejšnja pasivnost v domačem in življenjskem okolju ter pomanjkanje ustreznega dostopa do pisnih virov, dnevnikov, tednikov, revij, knjig, enciklopedij ali slovarjev.</p> <p>Nizka udeležba v izobraževalnih dejavnostih.</p> <p>Premalo izrabljena učna pomoč.</p> <p>Nizke pisne in bralne spretnosti (1., 2. raven).</p>

² Metoda razvrščanja v skupine omogoča grupiranje enot po podobnostih ter abstrakcije poimenovanja skupin objektov.

Izsledki opozarjajo, da je dejavnost, ki zunaj delovnega mesta pripomore k razvoju pisnih spretnosti, zelo zapletena. Obenem nam je metoda razvrščanja pokazala, da lahko brezposelni, čeprav so izključeni iz sveta dela, ohranijo ali celo dosežejo višje pisne spretnosti. Za to ugotovitvijo se skrivajo značilnosti, opisane v prvi skupini. Zagotovo pa so odgovori teh vprašancev zgledi dobre prakse, ki kažejo, da življenjsko in širše družbeno okolje lahko spodbujata razvoj pismenosti, ki je v skladu s kakovostnim življenjem in s potrebami dela. Ni izključena tudi možnost, da sodi obravnavana skupina med kratkotrajne brezposelne, ki niso preveč oddaljeni od sveta dela.

Na podlagi prevladujočih odgovorov lahko predvidevamo, da so brezposelni - kot podskupina delovno aktivnega prebivalstva - prikrajšani pri spodbudah, ki jih drugim zaposlenim sicer ponujajo delodajalci in delovno okolje, po drugi strani pa njihovi kulturni in socialni vzorci (z izjemo redkih, kot so posamezniki iz prve prikazane podskupine) niso usmerjeni k uresničevanju pozitivnih izkušenj, usmeritev in vrednotenja izobraževanja. Zato mora biti prav ta skupina deležna posebne pozornosti, spodbud in ukrepov, saj bi tako lahko sodelovala v družbi ter bi se zmanjšalo neskladje med t.i. brezposelnimi z boljšimi učnimi potenciali in brezposelnimi z omejenimi učnimi potenciali.

Zmanjševanje neuskkljenosti med tema dvema skupinama in izboljševanje ravni pismenosti celotne populacije odraslih v Sloveniji zahtevata načrtovanje in sprejemanje nekaterih programov in strategij. Mednje sodita Nacionalni program izobraževanja odraslih in dolgoročna nacionalna strategija za zviševanje ravni pismenosti odraslih. Za brezposelne pomeni to sprejem in obogatitev Nacionalnega programa izobraževanja odraslih, pri pripravah dolgoročne nacionalne strategije za zviševanje ravni pismenosti odraslih pa bo treba sprejeti posamezne ukrepe, namenjene zviševanju ravni pismenosti brezposelnih. Podrobnejši predlogi za zviševanje ravni pismenosti brezposelnih so podani v raziskavi **Temeljno znanje in spretnosti mladih, brezposelnih in staršev šolskih otrok.**

mag. Jasmina Mirčeva, ACS

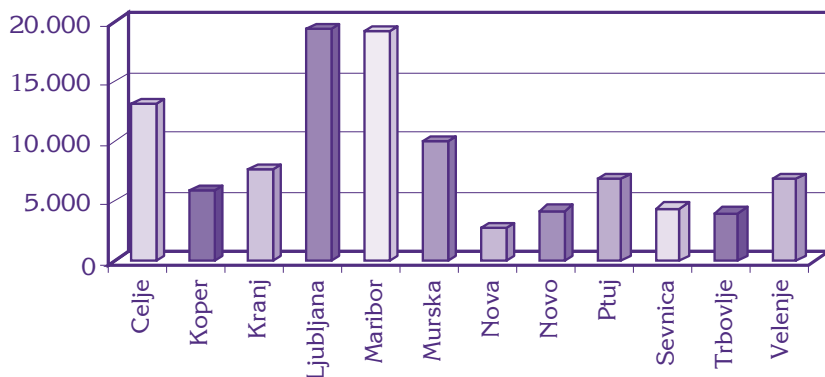

Predstavitev podatkov

Brezposelnost v Sloveniji

Na spletni strani (www.gov.si/interispo/rb/index.htm) Informacijskega sistema za podporo odločanju Vlade Republike Slovenije, InterISPO, lahko spremljamo koristne podatke o stanju gospodarstva in aktivnega prebivalstva v Sloveniji, predstavitve raznih raziskav in podobno. O pomembnejših novostih obvešča tudi Eurydice enota Slovenije. Trenutno brezposelnost v Sloveniji nam prikazujejo podatki, ki jih povzemamo po zgoraj navedenem viru¹.

V Sloveniji je bilo decembra 2001 v evidenco brezposelnih vpisanih 104.316 oseb, kar pomeni, da se je v primerjavi z letom 2000 brezposelnost zmanjšala za 0,26%. Stanje po posameznih območnih službah Zavoda RS za zaposlovanje (ZRSZ) je prikazano v naslednjem grafu:

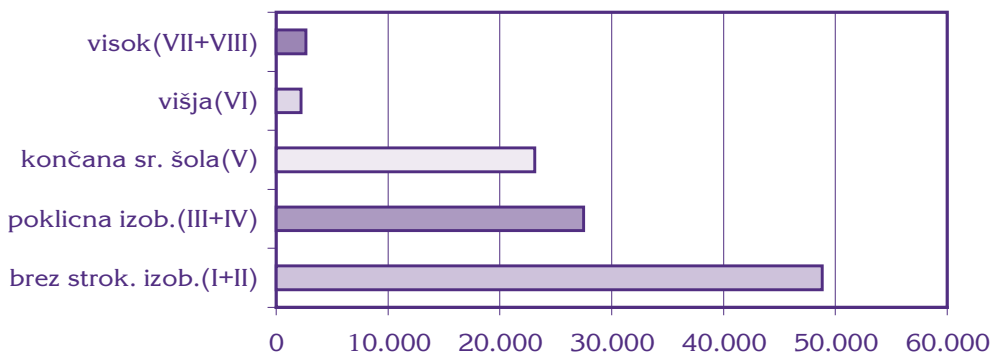

Graf 1: Število brezposelnih glede na posamezne območne službe ZRSZ

Vidimo, da je najvišja brezposelnost na ljubljanskem in mariborskem območju, zelo visoka pa je tudi na območju Celja. Sledijo Murska Sobota, Kranj, Ptuj in Velenje. Najnižja brezposelnost je na novogoriškem območju.

¹ Vir: InterISPO, februar 2002

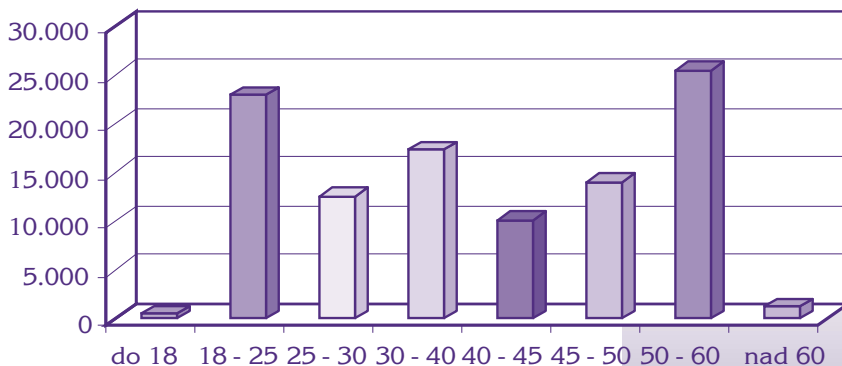
Naslednji graf prikazuje strukturo brezposelnih glede na stopnjo izobrazbe:

Graf 2: Število brezposelnih glede na stopnjo izobrazbe

Daleč najvišje število brezposelnih je brez strokovne izobrazbe oz. ima končano I. in II. stopnjo; sledi poklicna izobrazba. Ti dve skupini predstavljata 73% vseh brezposelnih, 22% ima končano srednjo šolo, preostali pa višjo in visoko. Izobrazbena struktura brezposelnih v Sloveniji je še vedno izjemno nizka. Ukrepi za zviševanje izobrazbene ravni brezposelnih so torej nujni, zato jih je še naprej treba izvajati v enakem oz. večjem obsegu kot doslej.

Graf 3 nam prikazuje, kakšna je bila decembra 2001 starostna struktura brezposelnih:

Graf 3: Struktura brezposelnih glede na starost

Največ brezposelnih, prijavljenih na Zavodu RS za zaposlovanje, je bilo starih med 50 in 60 let, kar predstavlja četrtno vseh prijavljenih. Sledi skupina mladih, starih med 18 in 25 leti, ki prav tako predstavljajo slabo četrtno (22%) prijavljenih. Najnižje število predstavljata kategoriji do 18 in nad 60 let.

Struktura brezposelnih glede na spol nam kaže, da je med brezposelnimi še vedno več žensk – 52.963; moških je 51.353.

Navedeni podatki kažejo na še vedno zelo tipično strukturo brezposelnih, ki so prijavljeni na Zavodu RS za zaposlovanje: največ je tistih brez izobrazbe ali samo s 1. in 2. stopnjo; največ je starih med 50 in 60 let in pa mladih do 25 let; še vedno pa je med brezposelnimi več žensk.

Ti podatki nam potrjujejo pomembnost vključevanja čim večjega števila brezposelnih v izobraževanje. Več kot upravičeni so vsi ukrepi, ki se izvajajo na tem področju. V prid temu govorijo tudi pomembni državni dokumenti: Državni razvojni program 2001 – 2006 (osnutek), Nacionalni program izobraževanja odraslih in Nacionalni program razvoja trga dela in zaposlovanja do leta 2006.

V **Državnem razvojnem programu** so zapisane prednostne naloge: znanje, razvoj človeških virov in zaposlovanje. V okviru te naloge so zastavljeni naslednji cilji:

- vseživljenjsko učenje in ustvarjalnost,
- zaposljivost,
- prilagodljivost podjetij in posameznikov zaradi povečanja konkurenčnosti,
- zagotavljanje enakih možnosti in socialne vključenosti.

S temi aktivnostmi naj bi pripomogli k zmanjšanju brezposelnosti, povečanju aktivnosti starejšega prebivalstva, povečevanju izobraževanja odraslih – posledično tudi k zmanjšanju strukturnih neskladij na trgu delovne sile in podobno.

Podobne cilje lahko zasledimo tudi v **Nacionalnem programu razvoja trga dela in zaposlovanja do leta 2006**, kjer navajajo 6 strateških ciljev:

- dvig izobrazbene ravni aktivnega prebivalstva in njene usposobljenosti,
- zmanjševanje strukturnih neskladij,
- zagotovitev vključenosti v aktivne programe vseh mladih brezposelnih,
- zmanjševanje regijskih neskladij na trgu dela,
- rast zaposlenosti,
- nadaljnji razvoj socialnega partnerstva na področju razreševanja problema brezposelnosti in povečevanja zaposlovanja.

Tudi **Nacionalni program izobraževanja odraslih** ima zelo podobne cilje:

- vključevanje prebivalcev, starejših od 15 let, v neformalne, splošnoizobraževalne programe,
- zagotavljanje različnih oblik in možnosti izobraževanja in usposabljanja za zviševanje izobrazbene ravni odraslim prebivalcem, starim od 15 do 49 let,
- zagotavljanje različnih oblik izobraževanja in usposabljanja (zviševanje izobrazbene ravni in kvalifikacije, ohranjanje, obnavljanje, posodabljanje in poglobljanje znanja in usposobljenosti, razvoj in uporaba vrhunskega znanja) zaposlenim in večini brezposelnih.

Iz teh dokumentov je razvidno, da se oblikovalci razvojnih smernic v Sloveniji zavedajo problematike nizke izobrazbene ravni v Sloveniji. Želimo, da bi bili navedeni cilji in ukrepi, ki iz teh ciljev izhajajo, uresničeni tudi v praksi.

Andreja Dobrovoljc, ACS

UTRINKI IZ SVETA

Izboljšanje odprtega učenja in učenja na daljavo v mreži O projektu NetCampus

Na evropskih univerzah v čedalje večji meri razvijajo in izvajajo programe ali module študija na daljavo (ŠND). Prav tako narašča uporaba sodobne informacijske in telekomunikacijske tehnologije (ITkT) v pedagoškem procesu z namenom njegove obogatitve. Evropske univerze se povezujejo pri razvoju pa tudi pri izvajanju izobraževalnih programov, ki temeljijo na sodobni ITkT. Uporaba sodobne ITkT namreč odpira nove možnosti mednarodnega sodelovanja, še posebej na področju e-izobraževanja.

Povezovanje univerz na področju študija na daljavo ima vrsto pozitivnih učinkov. Sodelujočim univerzam omogoča:

- racionalno delitev dela pri razvoju programov ŠND,
- izmenjavo znanj in izkušenj na različnih področjih,
- porazdelitev razvojnih stroškov,
- večjo virtualno mobilnost študentov,
- večji dostop do znanja in kvalitetnih študijskih gradiv izven matične univerze,
- izkušnje s študijem v mednarodnem in multikulturnem okolju.

Kljub že dokazanim koristim mednarodnega sodelovanja univerz na področju študija na daljavo in kljub novim možnostim, ki jih omogoča sodobna ITkT, je tovrstnega povezovanja med evropskimi univerzami zaenkrat še relativno malo.

Na podlagi teh izhodišč je nastal projekt NetCampus. Naloga projekta je preučiti najrazličnejše ovire za medsebojno povezovanje univerz pri izobraževanju s pomočjo sodobne ITkT in predlagati priporočila oz. praktične napotke za premagovanje identificiranih ovir.

NetCampus je mednarodni projekt, ki ga sofinancira Evropska unija iz sredstev programa Socrates-Minerva. Dvoletni projekt se je začel izvajati v začetku leta 2001. Koordinator projekta je mednarodna organizacija EuroPACE s sedežem v Leuvnu v Belgiji. Poleg koordinatorskega projekta sodeluje 12 partnerjev iz 10 evropskih držav, in sicer: Katoliška univerza Leuven iz Belgije (LINOVO-ICT Katholieke Universiteit Leuven), Univerza Twente iz Nizozemske (Uni-

versity of Twente), Univerza v Madridu iz Španije (University of Madrid), Helsinška tehnološka univerza iz Finske (Helsinki University of Technology), Varšavska tehnološka univerza iz Poljske (Warsaw University of Technology), Univerza v Bukarešti (University of Bucharest) in Univerza Cluj-Napoca (University of Cluj-Napoca) iz Romunije, Visoka šola za upravljanje z zemljišči na Univerzi zahodne Madžarske (College of Surveying and Land Management – University of West Hungary), Tehnična univerza Košice - Elfa iz Slovaške (Technical University of Kosice-Elfa), Konzorcij NET.T.UN.O (Consorzio NET.T.UN.O) in Univerza v Bologni (University of Bologna – CITAM) iz Italije ter Andragoški center Republike Slovenije. Slednji sodeluje v projektu na podlagi sporazuma o sodelovanju z Univerzo v Ljubljani.

Partnerji preučujejo tehnične, pedagoške in organizacijske ovire, ki so praktične narave, in ovire, ki so odraz predsodkov in premajhnega znanja na področju uporabe sodobne ITkT v pedagoškem procesu in premajhne osveščenosti o koristih medsebojnega povezovanja.

Med že znane praktične ovire sodijo tudi naslednje:

- nekompatibilnost tehnične infrastrukture, potrebne za izpeljavo programov ŠND,
- problemi avtorskih pravic (čigav je program ŠND, ki ga je razvil konzorcij univerz?),
- problem znanja tujega jezika pri študentih in profesorjih,
- zagotavljanje kvalitete (ali je program tuje univerze po kvaliteti enakovreden programu matične ustanove?),
- priznavanje kreditnih točk na matični univerzi,
- časovna usklajenost izvajanja določenega programa glede na časovni raspored pedagoškega procesa na matični ustanovi in podobno.

Naštete ovire so v mnogih primerih le izgovori za prikrivanje drugih ovir, ki ravno tako zavirajo sodelovanje univerz na področju študija na daljavo. Mednje sodijo predsodki, kot so: odpor do sprememb, odpor do izobraževanja na področju uporabe sodobne ITkT v pedagoškem procesu in do spremenjene vloge učitelja pri študiju na daljavo. Poleg predsodkov je prisoten še strah, da bo pri skupnem razvoju kurikulumata okrnjena akademska svoboda, in mnenje, da je študij na daljavo manj kvaliteten v primerjavi s tradicionalnim izobraževanjem, ki teče večinoma v predavalnicah.

Preučevanje najrazličnejših tehničnih, pedagoških in organizacijskih ovir že teče, in sicer tako na teoretični ravni kot na podlagi praktičnih izkušenj partnerjev. Na nekaterih posameznih univerzah v okviru projekta NetCampus že izvajajo programe drugih univerz - partnerjev v projektu. Na podlagi testnega izvajanja programov ŠND (predvsem spletnih programov na internetu) bodo identificirane ovire, ki se pojavljajo pri izvajanju programov na tujih univerzah, in testirani modeli predlaganih možnih rešitev za posamezne ovire.

Med šestimi ponujenimi programi ŠND smo se v Sloveniji odločili za testno izpeljavo spletnega programa Skupinsko delo (Groupware), ki ga je razvila Univerza Twente (University of Twente). Gre za program o skupinskem delu s pomočjo sodobne ITKT predvsem na področju izobraževanja. Pri testiranju spletnega programa sodeluje Oddelek za pedagogiko in andragogiko Filozofske fakultete v Ljubljani.

Projekt NetCampus si prizadeva dvigniti osveščenost o kvaliteti in značilnostih študija na daljavo v okvirih medsebojnega povezovanja univerz in demonstrirati njegove potenciale. Eden od ciljev projekta je tudi priprava priročnika s praktičnimi napotki za zmanjševanje ugotovljenih ovir pri mednarodnem sodelovanju univerz na področju študija na daljavo. Več podatkov o projektu NetCampus je na voljo na domači strani <http://projects.europace.be/NetCampus>.

mag. Margerita Zagmajster, ACS

Rezultati prve raziskave

Nadaljnje poklicno usposabljanje zaposlenih v podjetjih in drugih organizacijah v državah kandidatkah za vstop v Evropsko unijo¹

Oktober 1999 je bila Slovenija skupaj z drugimi državami kandidatkami za vstop v Evropsko unijo ter članicami Evropske unije v okviru programa Leonardo da Vinci vključena v pripravo in izpeljavo druge mednarodno poenotene statistične raziskave o nadaljnjem poklicnem usposabljanju zaposlenih (Continuing Vocational Training Survey – CVTS2). Prvič je bila ta raziskava izpeljana leta 1994, v tedaj dvanajstih članicah Evropske unije. Zaradi velikega zanimanja za zbrane podatke se je Evropska komisija odločila, da prek evropskega statističnega urada, Eurostat, to raziskavo ponovno izpelje v letu 2000 in jo v določenih časovnih intervalih izpeljuje tudi v prihodnosti. Cilj raziskave je bil pridobiti mednarodno primerljive podatke o obsegu nadaljnega usposabljanja zaposlenih v podjetjih, ki ga (so)financirajo podjetja redno zaposlenim, o politiki nadaljnega poklicnega usposabljanja (NPU) zaposlenih, o programih in oblikah NPU in o razlogih za neizvajanje NPU zaposlenih.

¹ Članek First survey of continuing vocational training in enterprises in candidate countries – CVTS2 je na voljo na spletnem naslovu: www.mss.edus.si/eurydice/pub/eurostat/continuing.pdf.

Eurostat je predstavil rezultate raziskave devetih držav kandidatk za vstop v Evropsko unijo: Bolgarije, Češke, Estonije, Madžarske, Latvije, Litve, Poljske², Romunije in Slovenije, ki so v obdobju zadnjih desetih let doživele hitre tehnološke, organizacijske in strukturne spremembe v proizvodnji in storitveni strukturi. V raziskavo je bilo zajetih 26.000 podjetij.

V letu 1999 je v devetih državah kandidatkah NPU svojim zaposlenim zagotavljajo povprečno 40% podjetij, vključenih v raziskavo. To povprečje je nižje od povprečja leta 1993, ko je povprečje takratnih dvanajstih članic Evropske unije znašalo 57%. Deleži podjetij, ki so v letu 1999 zagotavljala poklicno usposabljanje zaposlenim, se gibljejo od 11% v Romuniji do 69% na Češkem. Slovenija se je uvrstila na četrto mesto s 48% podjetij.

Analiza števila podjetij, ki zagotavljajo svojim zaposlenim NPU, in števila zaposlenih v podjetju je pokazala, da delež NPU narašča s številom zaposlenih v podjetju. V štirih državah (od devetih) omogoča nadaljnje usposabljanje svojim zaposlenim več kot 90% večjih podjetij (250 zaposlenih in več), medtem ko se deleži pri malih podjetjih (10 do 49 zaposlenih) gibljejo med 62% na Češkem in 8% v Romuniji. V Sloveniji kar 96% večjih, 72% srednjih podjetij (od 50 do 249 zaposlenih) in 35% malih podjetij omogoča zaposlenim NPU.

V večini držav kandidatk nadaljnje usposabljanje zaposlenih zagotavljajo predvsem podjetja finančno-posredniške dejavnosti, razen v Sloveniji, kjer nadaljnje usposabljanje svojim zaposlenim najpogosteje zagotavljajo podjetja storitvenih dejavnosti.

Podjetja zagotavljajo svojim zaposlenim NPU v programih, organiziranih bodisi v podjetju ali zunaj njega. Na drugi strani pa zagotavljajo tudi "druge" oblike izobraževalne dejavnosti, kot so: načrtovano usposabljanje na delovnih mestih ob uporabi običajnih delovnih orodij, usposabljanje prek izmenjav z drugimi podjetji ali s premestitvami, izobraževalni krožki in usposabljanje za kakovost, samoizobraževanje, izobraževanje na konferencah, seminarjih, delavnicah, predavanjih in tako naprej. Te "druge" oblike NPU zaposlenih zagotavlja svojim zaposlenim večina držav kandidatk. Podjetja v večini držav kandidatk zagotavljajo NPU v obliki programov, ki jih organizirajo in vodijo organizacije, ki niso del podjetja (zunanje vodeni). Slovenija ima med vsemi državami kandidatkami najvišji delež podjetij, ki zagotavljajo NPU v obliki programov, ki so organizirani in vodeni v podjetju samem (48%), kljub temu pa 94% podjetij zagotavlja usposabljanje v programih, organiziranih in vodenih zunaj podjetij. Ne glede na velikost podjetja več kot 90% podjetij zagotavlja programe, ki jih organizirajo in vodijo zunanja podjetja. Ta trend se kaže celo pri malih podjetjih. V šestih državah (Bolgariji, Estoniji, Latviji, Češki, Poljski in Litvi) zunanje organizirani in vodeni programi prevladujejo v

² Na voljo so le podatki Pomorske regije.

podjetjih finančno–posredniške dejavnosti, v treh državah (Sloveniji, Madžarski in Romuniji) pa zunanje organizirani programi prevladujejo v podjetjih predelovalne dejavnosti. V petih državah (v Estoniji, Poljski, Romuniji, na Češkem in v Sloveniji) je delež podjetij, ki izvajajo notranje organizirane programe, najmanjši v podjetjih nepremičninske in poslovne dejavnosti; v ostalih državah pa je najmanjši delež tistih podjetij, ki opravljajo trgovinske dejavnosti.

Podjetja najpogosteje vključujejo svoje zaposlene v NPU na Češkem (49%) in v Sloveniji (46%), medtem ko je stopnja vključenosti zaposlenih v nadaljnje usposabljanje najmanjša v Romuniji (20%). Analiza je pokazala, da le na Češkem stopnja vključenosti zaposlenih v nadaljnje usposabljanje narašča s številom zaposlenih v podjetju (42% vključenih v malih podjetjih in 53% vključenih v velikih podjetjih). V treh državah je bila stopnja vključenosti v majhnih podjetjih nižja kot v večjih podjetjih, vendar višja kot v srednjih podjetjih. Le v štirih državah (Madžarski, Latviji, Romuniji in Litvi) je stopnja vključenosti večja v manjših podjetjih.

V osmih državah so se zaposleni najpogosteje vključevali v NPU v podjetjih finančno–posredniške dejavnosti, le v Romuniji je vključenost najvišja v podjetjih storitvenih dejavnosti.

Glede na spol je stopnja vključenosti v nadaljnje usposabljanje pri večini držav večja pri moških kot pri ženskah. Delež vključenih žensk v NPU je večji od deleža vključenih moških le v Sloveniji (46% moških in 47% žensk) in v Estoniji (27% moških in 29% žensk). Največje razlike v stopnji vključenosti med spoloma se kažejo v Bolgariji (33% moških in 20% žensk) in na Češkem (53% moških in 41% žensk), v ostalih državah kandidatkah razlike niso tako velike.

Zanimivi rezultati so se pokazali pri trajanju nadaljnjega usposabljanja zaposlenih. V državah z majhnim deležem podjetij, ki zagotavljajo NPU svojim zaposlenim, je število ur usposabljanja na zaposlenega največje. Na primer, največ ur se zaposlen lahko usposablja v Romuniji (42 ur na zaposlenega), kjer najmanj podjetij zagotavlja NPU svojim zaposlenim. Na Češkem, ki ima med vsemi devetimi državami kandidatkami največ podjetij, ki zagotavljajo zaposlenim nadaljnje usposabljanje in je stopnja vključenosti zaposlenih v izobraževanje največja, je število ur usposabljanja na zaposlenega - poleg Slovenije (24 ur na zaposlenega) - najmanjše (25 ur na zaposlenega). V osmih državah je število ur usposabljanja na zaposlenega največje v majhnih podjetjih, le v Estoniji je število ur usposabljanja na zaposlenega največje v velikih podjetjih. V petih državah (Romunija - 40 ur, Litva - 39 ur, Estonija - 26 ur, Bolgarija - 24 ur, Češka - 24 ur) je število ur usposabljanja na zaposlenega najmanjše v srednje velikih podjetjih. Glede na dejavnost podjetja je v sedmih državah največje število ur usposabljanja na zaposlenega v podjetjih nepremičninskih in poslovnih dejavnosti, le v Bolgariji in Estoniji je največje število ur usposabljanja na zaposlenega v podjetjih finančno–posredniških dejavnosti. Razlike v trajanju usposabljanja med ženskami in moškimi so minimalne pri

vseh državah; večje razlike se kažejo le v Bolgariji s 45 urami usposabljanja za moške in 31 urami za ženske.

Finančni izdatki za NPU zaposlenega so pomembni kazalci pripravljenosti podjetij za izobraževanje svojih delavcev. Skupni stroški NPU v državah kandidatkah se gibljejo med 305 standarda kupne moči (purchasing-power standards - PPS) na zaposlenega na Madžarskem in 109 standarda kupne moči v Romuniji. Skupni stroški predstavljajo vsoto direktnih stroškov, časovno pogojenih stroškov delovne sile, ter razlike med prispevki nacionalnih in regionalnih organizacij in prejemki nacionalnih in drugih možnosti financiranja. V Sloveniji znašajo skupni stroški 238 standarda kupne moči na zaposlenega, kar nas uvršča na četrto mesto za Bolgarijo, Češko in Estonijo. Direktni stroški programov NPU na zaposlenega se gibljejo od 57 standarda kupne moči v Romuniji do 201 standarda kupne moči v Bolgariji (144 standarda kupne moči v Sloveniji). Stroški delovne sile se gibljejo od 51 standarda kupne moči na zaposlenega v Romuniji do 114 na Češkem (101 standard kupne moči na zaposlenega v Sloveniji). Deleži stroškov delovne sile za NPU se gibljejo med 0,5% v Romuniji in 1,9% na Češkem (1,3% v Sloveniji).

Raziskava je med drugim tudi ugotavljala, koliko podjetij ne nudi svojim zaposlenim možnosti NPU in kje so vzroki za to. Deleži podjetij, ki v letu 1999 niso nudila te možnosti, se gibljejo med 89% v Romuniji in 31% na Češkem. Delež podjetij, ki niso nudila te možnosti niti v letu 1999 niti v preteklih dveh letih, je precej visok. Na primer, samo 23% podjetij na Madžarskem in 3% podjetij v Romuniji je nudilo usposabljanje zaposlenim v šolskem letu 1997/98. Nasprotno pa kar 48% takšnih podjetij v Sloveniji in 18% na Češkem meni, da bodo mogoče, ali pa zagotovo, v naslednjem šolskem letu 2000/2001 omogočila NPU svojim zaposlenim. 47% takšnih podjetij v Sloveniji in samo 20% v Bolgariji in na Poljskem je v preteklih letih načrtovalo "druge" oblike nadaljnega usposabljanja zaposlenih. V vseh devetih državah kandidatkah so podjetja kot najpogostejši razlog, zakaj v letu 1999 niso nudila NPU svojim zaposlenim, navedla, da obstoječe večšine zaposlenih ustrezajo potrebam podjetja. Ta razlog so med devetimi državami kandidatkami najpogosteje navedla podjetja na Češkem (86%) in najmanj pogosto v Sloveniji (60%). Drugi razlog, ki so ga podjetja najpogosteje navajala v vseh državah - razen Poljske - je, da podjetja zaposlujejo ljudi s potrebnimi znanji. Deleži so se v tem primeru gibali med 71% v Bolgariji in 27% na Poljskem. V Sloveniji se je za ta razlog odločilo 59% podjetij. Drugi razlogi, ki so jih podjetja navajala, so še: previsoki stroški NPU zaposlenih za podjetje (45% v Litvi in 14% na Češkem, 22% v Sloveniji), začetno izobraževanje in večšine zadoščajo za razvoj potrebnih izkušenj (40% v Romuniji in 1% v Litvi, 27% v Sloveniji), zaposleni nimajo časa, da bi se ukvarjali z dodatnim izobraževanjem (17% v Estoniji in 5% v Litvi, 16% v Sloveniji) in drugi razlogi, ki jih je najpogosteje navajala Slovenija (13%).

Erika Brenk, ACS

S POTI

Obmejno sodelovanje

Delovno srečanje predstavnikov Zveze ljudskih univerz Slovenije in Zveze koroških ljudskih univerz iz Avstrije

Na avstrijskem Koroškem deluje v okviru Delavske zbornice 36 ljudskih univerz, ki skrbijo za izobraževanje približno pol milijona prebivalcev. Letno organizirajo več kot 2.500 izobraževalnih oblik, ki jih obiše okoli 27.000 udeležencev. V poletnih mesecih leta 2000 je avstrijska Zveza koroških ljudskih univerz navezala stike z Zvezo ljudskih univerz Slovenije in predlagala tesnejše sodelovanje in skupne projekte. Tako je prvo delovno srečanje predstavnikov avstrijskih in slovenskih ljudskih univerz potekalo 21. in 22. novembra 2001 v kraju Hafnersee blizu Celovca.

Prvi dan so avstrijski kolegi predstavili nekatere svoje projekte. Heinz Pichler je predstavil akcijo, imenovano **Izobraževalni tisočak**. Delavska zbornica Koroške, v okviru katere deluje Zveza koroških ljudskih univerz, je namenila v letu 2000 vsakemu svojemu članu 1.000 ATS, ki jih je le-ta lahko porabil za izobraževanje. Rezultati so bili zelo spodbudni, saj se je izobraževanje med člani občutno povečalo. Največ je bilo zanimanja za začetne računalniške tečaje, in sicer 42%, za nadaljevalne 12%, za tečaje o uporabi interneta 13% in za različne jezikovne tečaje 33%. Kar 30% udeležencev je povedalo, da se tečajev ne bi udeležili, če ti ne bi bili sofinancirani. Tudi v letu 2001 so izobraževalno akcijo zelo uspešno ponovili, letos pa že visijo na vidnih mestih po avstrijski Koroški in Štajerski veliki plakati, ki vabijo ljudi k vključitvi v to sofinancirano izobraževanje.

Naslednji predstavljeni projekt, ki poteka pod naslovom **Zaključni izpit**, financirata Ministrstvo za šolstvo in Evropski socialni fond. Vsem tistim, ki niso uspešno opravili svojih šolskih obveznosti na nižji stopnji, omogoča, da jih opravijo v posebnih pripravljanih tečajih kot odrasli udeleženci. Na avstrijskem Koroškem imajo namreč letno 300 do 400 učencev, ki ne zaključijo obveznega šolanja.

Doris Brunner, vodja Ljudske univerze Feldkirchen, je predstavila projekt **Integrativno izobraževanje odraslih**, ki poteka na njihovem zavodu že nekaj časa. Ukvarja se z integracijo ljudi s posebnimi potrebami v splošnoizobraževalne tečaje in s težavami, ki ob tem nastajajo.

V nadaljevanju so predstavniki ljudskih univerz iz Slovenije predstavili projekte, ki potekajo v Sloveniji. Srečanja so se udeležili predstavniki ljudskih univerz iz Gornje Radgone, Maribora, Radelj, Raven na Koroškem, Škofje Loke in Novega mesta. Koroški kolegi so pokazali posebno zanimanje za projekte, ki so nastali v okviru Andragoškega centra Slovenije, in sicer za projekt **Informativno-svetovalna dejavnost v izobraževanju odraslih**, ki ga je predstavila Vesna Dular, in **Projektno učenje mladih**, ki ga je predstavila Melita Cimerman.

Naslednji dopoldan je bil namenjen ogledu in predstavitvi delovanja Ljudske univerze Beljak, popoldanski čas pa trem delavnicam, v okviru katerih so se udeleženci pogovarjali o področjih, na katerih bi lahko konkretno sodelovali.

Ideja Ljudske univerze Alpe-Jadran je dobila konkretne obrise. Za sodelovanje so se dogovorile Ljudska univerza Škofja Loka, Ljudska univerza Kranj in VHS /Ljudska univerza/ Beljak. Prvi korak, ki ga bodo storili, je izmenjava udeležencev jezikovnih tečajev, in sicer: avstrijski udeleženci tečaja slovenščine se bodo za en dan udeležili tečaja slovenščine v Škofji Loki oz. Kranju, slovenski udeleženci, ki se učijo nemško, pa bodo obiskali Beljak in se tam en dan učili nemščine. Svoje enodnevno bivanje bodo vsi udeleženci dopolnili s spoznavanjem obiskanega kraja, njegove preteklosti in sedanjosti. Na ta način bodo poskušali bolje spoznati in tudi razumeti svoje sosede.

Ljudske univerze z obeh strani meje si s svojim delom prizadevajo doprinesiti k sožitju, upoštevanju in spoštovanju različnosti in miru v tem delu Evrope.

Matej Polajnar, Ljudska univerza Škofja Loka,
in Melita Cimerman, Andragoški zavod Maribor – Ljudska univerza

PREBRALI SMO ZA VAS

David Fetterman: Empowerment evaluation Samoevalvacija kot proces vpogleda v lastne dejavnosti, pridobivanja moči in samoopredelitve (2. del)

Uvod

V decembrski številki *Novičk* smo vam že predstavili nekatere osnovne značilnosti enega izmed sodobnih pristopov k evalvaciji, katerega avtor je David Fetterman. Takrat smo vas tudi pozvali, da se nam oglasite in nam pomagate poiskati najustreznejši slovenski izraze za pojme kot sta, na primer, “empowerment evaluation” in “empowerment processes”. Vsem, ki ste se odzvali, prispevali svoje predloge in nam s tem pomagali, se najlepše zahvaljujemo in vas ob podobnih priložnostih vabimo k sodelovanju tudi v prihodnje. V tokratni številki *Novičk* predstavljamo še nekatere pomembne elemente (samo)evalvacije, na katere opozarja Fetterman. Pri tem gre predvsem za **spособnost samoopredelitve** posameznika, izobraževalne organizacije ali skupnosti v procesih samoevalvacije ter **spremenjene vloge in naloge eksternih evalvatorjev** v tovrstnih samoevalvacijskih modelih.

Sposobnost samoopredelitve

Upoštevajoč pomen koncepta samoopredelitve, ki definira samoopredelitev kot sposobnost posameznika, da načrtuje lastno življenjsko, v tem primeru tudi izobraževalno, pot, predstavljeni evalvacijski pristop teži k temu, da se tudi sami udeleženci naučijo stalno preverjati svoj napredek k samoopredeljenim ciljem in da morebitne spremembe aktivno vključijo v svoje načrte in strategije. Samopredelitev za izobraževanje je namreč sestavljena iz številnih notranje povezanih sposobnosti, kot so: zmožnost identificiranja in izražanja izobraževalnih potreb, sposobnost postavljanja ciljev ali pričakovanih in urejanja akcijskega načrta za doseganje le-teh, večine identificiranja virov, zmožnost sprejemanja racionalnih izbir na podlagi posedovanja relevantnih informacij, sposobnost evalviranja kratkoročnih in dolgoročnih rezultatov ter vztrajanja pri zastavljenih ciljih. Prav na tem mestu se pokaže bogastvo procesov samoevalvacije kot procesov učenja in izobraževanja. Tudi v izobraževanju odraslih vedno znova naletimo na zelo raznolike sposobnosti odraslih, ko gre za načrtovanje

lastnega izobraževanja. Nekateri posamezniki so zanj zelo usposobljeni že ob vstopu v izobraževanje, drugi morajo šele razviti ustrezne strategije in sposobnosti samoopredeljevanja, ki se kažejo v jasni artikulaciji izobraževalnih ciljev ter sposobnosti aktivnega sodelovanja pri odločanju o najboljših možnih izbirah poti, ko gre za udejanjanje zastavljenih izobraževalnih ciljev. Skupinski procesi samoevalvacije pri tem lahko pomagajo. To velja takrat, ko na te procese gledamo z vidika udeleženca, in tudi takrat, ko gre za učitelja, ki izbira med različnimi izbirami poučevanja.

Eno najpomembnejših načel je zavezanost temu, da bi nek dogodek razumeli v kontekstu in iz številnih zornih kotov. Cilj je poskušati kar se da jasno razumeti, kako določeno situacijo vidi udeleženec iz lastne perspektive, in nato nadaljevati s spopolnjevanjem njegove perspektive s perspektivami drugih pomembnih subjektov. Če podatki, ki jih bomo prikazovali in s katerimi bomo dokazovali doseganje dogovorjenih ciljev, ne bodo verodostojni, bomo takoj izgubili svojo kredibilnost. Če pa so podatki verodostojni in odlikujejo našo kredibilnost, lahko le-te uporabimo za svoje zastopanje, svojo obrambo, zagovorništvo. Skratka, podatki postanejo v naših rokah "orodje", s pomočjo katerega predstavljamo lastno delo, lastne dosežke in na podlagi katerih lahko argumentirano zagovarjamo lastne izbire ter iščemo skupne nadaljnje poti.

Pomemben del pri tem postaja izobraževanje. Udeleženci v evalvaciji se morajo usposobiti za spremljanje lastnega dela in vodenje lastnih evalvacij. Gre za demistificiranje evalvacijskih procesov, kar pomaga organizacijam ponotranjiti evalvacijska načela in običajne postopke tako, da samoevalvacija postane integralni del načrtovanja izobraževalne dejavnosti v organizaciji.

Evalvator (tudi v funkciji t.i. kritičnega prijatelja) in udeleženci se pri tem učijo eden od drugega. Evalvatorji so trenerji, inštruktorji ali svetovalci, ki pomagajo drugim voditi samoevalvacijo. Vloga svetovalca je, da s spremljanjem procesov in svetovanjem pomaga pri razvoju strategij vodenja procesov samoevalvacije. Odgovornost za izpeljavo evalvacijskih procesov in za oblikovanje lastnih modelov samoevalvacije pa prevzame vodstvo skupaj z zaposlenimi v organizaciji. Naloga kritičnega prijatelja je tudi odstraniti ovire ter identificirati in razjasniti vzorce napačne komunikacije. Svetovalac mora zagotoviti, da evalvacija ostane v rokah zaposlenih v izobraževalni organizaciji. Zaposleni v izobraževalni organizaciji bodo tisti, ki bodo ugotovili stanje in se v procesih "skupinske refleksije" odločali o alternativnih izbirah, s katerimi bodo v svoje delo uvajali izboljšave in razvoj. Samoopredelitev posameznikov in kolektiva kot skupnosti je pri tem ključna. Tovrstni procesi pa seveda prinašajo posamezniku in kolektivu tudi večjo odgovornost.

Rezultat takšnega samoevalvacijskega pristopa pogosto vključuje nove konceptualizacije sebe in drugih ter nove, učinkovitejše strategije reševanja problemov. Samoevalvacija tako

sodelujočim omogoča, da najdejo nove priložnosti, prepoznajo obstoječe vire v novi luči ter redefinirajo svoje identitete in prihodnje vloge.

Sklepne misli

Fetterman si je sposodil star in po vsem svetu dobro znan pregovor, da je z njim ilustrativno pokazal razliko med tradicionalnimi eksternimi evalvacijami in sodobnimi procesi samoevalvacije. Takole pravi: *“Tradicionalne, zunanje ekspertno vodene evalvacije s svojimi rezultati v določenih časovnih obdobjih vodstvu in zaposlenim v izobraževalni organizaciji v obliki ugotovitev zunanjih evalvacijskih poročil “ponudijo ribo”, s katero se organizacija začasno nahrani. Sodobni modeli samoevalvacije, med katere sodi tudi obravnavani pristop, pa kolektivu v izobraževalni organizaciji ponujajo zgolj strateške smernice in svetovalno pomoč pri vzpostavljanju lastnih samoevalvacijskih poti, ki izobraževalni organizaciji, učiteljem in udeležencem omogočijo, da se naučijo “ribe loviti sami”. S tem sami (s skupinskim pristopom) poiščejo rešitve za svoje težave in poti lastnega razvoja.”* Pri tem je Fetterman sam dodal, da ne želi negirati vrednosti in potreb po zunanjih ekspertnih in visoko strokovno raziskovalnih evalvacijah. Vsak izobraževalni sistem jih potrebuje, saj le na tak način lahko spremljamo in ovrednotimo delovanje takšnega sistema. Podprl je tudi kombinacijo eksternih in internih vidikov - tudi ko gre za procese samoevalvacije. Vendar pa je Fetterman prepričan, da na začetku 21. stoletja potrebujemo - v kolikor želimo zagotoviti kakovostno delo v izobraževalnih organizacijah in razvijati lastnosti, ki jih od nas zahteva sodobni čas (kot so, npr.: hitro prilagajanje spremembam, samostojno in samoiniciativno opravljanje delovnih in drugih življenjskih vlog ter generiranje lastnega razvoja in razvoja skupnosti) - demistifikacijo področja evalvacije kot področja, ki je dostopno samo vrhunskim strokovnjakom. Danes se uspešen in iznajdljiv ter ustvarjalen posameznik in izobraževalna organizacija odlikujeta tudi po tem, do kakšne mere sta v svoje delovanje že uspela integrirati strategije načrtovanja lastne dejavnosti in razvoja ter strategije spremljanja udejanjanja zastavljenih ciljev in vrednotenja le-teh.

Toda, kot je v svojem delu že nakazal Fetterman, ima takšna demistifikacija področja evalvacije svojo ceno. V primerih, ko ne gre za vrhunsko ekspertne evalvacijske raziskave, ki se dogajajo na ravni izobraževalnega sistema (in ostajajo nujna in potreba vsake države), ampak gre za samoevalvacijske aktivnosti, ki jih opravlja izobraževalna organizacija, se vloga profesionalnega evalvatorja spreminja. S tem, ko še vedno kot strokovnjak, ki prihaja od zunaj, sprejme vlogo svetovalca oz. tako imenovanega “kritičnega prijatelja”, hkrati preda del svoje moči in odgovornosti za iskanje ustreznih odgovorov zaposlenim v izobraževalni organizaciji. In še na drugo plat medalje je opozoril Fetterman: tudi vodstvo in zaposleni v izobraževalni organizaciji so postavljeni pred vprašanje, ali večjo stopnjo sodelovanja pri

odločanju in izbiri različnih alternativ, ko gre za evalvacijske procese in procese izboljševanja lastnega dela in razvoja, sploh želijo? Nenazadnje to velikokrat pomeni tudi “dodatno” delo, predvsem pa sprejetje večje odgovornosti za delo, ki ga opravljajo, in posledic odločitev, ki jih sprejemajo.

Šele od tega, kako se glasijo odgovori na tovrstna vprašanja in koliko bodo med seboj usklajeni, bo odvisno, kakšne samoevalvacijske strategije bomo zares izbirali in uporabljali v sredinah, kjer živimo in delamo.

Tanja Možina in Jasmina Orešnik, ACS

KOTIČEK JE VAŠ

Mednarodno sodelovanje KISS v Beogradu

Namensko izobraževanje, mednarodno sodelovanje, prenos primerov dobre prakse, vzpostavljanje mrež, neformalno učenje, “learning by doing”, izvoz “know how” in podobno izrazoslovje je “zakon” današnjega časa. Velja seveda za vsa področja človekovega delovanja, predvsem pa za učenje, kjer se “železnim” vzorcem vedno pogosteje pridružujejo novi in inovativni pristopi prenosa znanja. Enega od teh – moderiranje - smo na VITRI uporabili v Beogradu, kjer se je na vikend seminarju 12 predstavnikov nevladnih organizacij (NVO) usposobilo za samostojno projektno delo. Izkušena mentorja sta v seminar vključila veliko praktičnih napotkov, orodij in metod dela. Projekt TASK (Tools And Skills for NGO) je financirala Ameriška ambasada iz Ljubljane, realizirali pa smo ga v sodelovanju s partnersko organizacijo CER (Centar za ekološki razvoj) iz Beograda.

Pojdimo po vrsti. Razlogi za pripravo programa TASK “tičijo” v paradoksu, da imajo NVO izjemno veliko energije in idej, težave pa nastanejo pri prenašanju le-teh v prakso. Odmiranje države – kot jo napovedujejo filozofi – se s prenosom nekaterih del in opravil na civilno družbo dogaja tukaj in sedaj, kar velja za vse države, tiste v prehodu toliko bolj. Prav za tranzicijske velja, da NVO izvajajo poslanstvo, neodvisno od trenutne politične usmeritve vlade. Z razbremenjevanjem države skrbijo za stabilnost posameznih področij in pomagajo ciljnim javnostim. Civilna družba je organizirana v NVO, za izvajanje poslanstva pa potrebujejo štiri temeljne vire: material, čas, ljudi in denar. NVO prevečkrat iščejo le denar, na ostale vire pa preprosto pozabijo, čeprav so prav ljudje tisti, ki naredijo strateški načrt in izvajajo programe. V take NVO se radi vključujejo člani, t.i. neprofitni delničarji; predvsem pa financerji podpirajo samo dobro pripravljene programe (projekte) in profesionalno delujoče NVO.

Po velikih političnih spremembah v 90-ih letih postaja stanje v Vzhodni in Centralni Evropi vse bolj podobno državam z dolgo tradicijo civilne družbe, katere elementi so: neodvisnost (strokovna, vsebinska in finančna) od oblasti, prostovoljno delo, razvito sponzorstvo in donatorstvo, demokratičnost dela in postopkov, participacija javnosti v procesih odločanja, delo za lokalno in širšo skupnost in podobno.

Razvitost civilne družbe v Srbiji lahko primerjamo s stanjem v Sloveniji okrog leta 1993 (razcvet novih organizacij, nepovezanost, pomanjkanje znanj in samoiniciativnosti in podobno). Prav na podlagi izkušenj razvoja slovenske civilne družbe lahko Srbija skrajša razvojne faze, ki so sicer nujne v vsakem procesu. Uporabnemu znanju za uspešno delovanje civilne družbe smo namenili vikend seminar TASK. Interaktivno učenje spretnosti zasnove, pisanja, predstavitve, izvajanja in evalvacije projektov je navdušilo predstavnike iz Srbije (vse pomembnejšega dela civilne družbe). Kratko, intenzivno, koristno in zelo kvalitetno izpeljan seminar je najkrajša ocena, ki jo je podalo 12 udeležencev okoljskih, mladinskih, ženskih, raziskovalnih in izobraževalnih NVO.

Kaj sploh pomeni KISS, zapisan v naslovu. To je ime virtualne nevladne organizacije (Komunikacija između Slovenije i Srbije), ki je nastala in usahnila na seminarju. Usihanje pa gotovo ne velja za aktivnosti sodelovanja, ki smo jih zasnovali na seminarju in v vseh ostalih pogovorih. Vrata sodelovanja so odprta, čeprav so prve aktivnosti in seminar TASK zaključeni. Po prepričanju vseh vpletenih je to šele začetek dolge zgodbe. Prepričani smo, da je Ameriška ambasada iz Ljubljane dobro naložila svojo finančno podporo.

Bojan Žnidaršič, VITRA Cerknica

NOVI KNJIGI

Priročnik o organiziranosti, pogojih in načinu delovanja Svetovanje v izobraževanju odraslih

Svetovanje v izobraževanju odraslih je že dolgo vrsto let področje, ki smo ga spoznavali zgolj v tuji izobraževalni teoriji in praksi. Le želeli smo si lahko, da bi se kaj na tem področju premaknilo tudi pri nas. Zdaj lahko rečemo: kdor čaka, dočaka. Na Andragoškem centru Slovenije že nekaj let razvijajo informativno-svetovalno dejavnost v izobraževanju odraslih in eden od učinkov razvoja te dejavnosti je tudi publikacija **Svetovanje v izobraževanju odraslih**, avtoric mag. Tanje Vilič Klenovšek in Sonje Klemenčič.

Priročnik naj bi bil le uvod v bolj plodno strokovno in raziskovalno dejavnost in objavo izsledkov, ki bodo sledili v prihodnjih letih. Besedilo predstavlja model informativno-svetovalne dejavnosti za odrasle v lokalnem okolju, ki opredeljuje mogoči način organiziranosti središčne svetovalne službe za izobraževanje odraslih v lokalnem okolju, hkrati pa omogoča način organiziranosti in povezovanje različnih organizacij v t.i. lokalno svetovalno mrežo.

V publikaciji najprej spoznamo temeljne pojme s področja informativno-svetovalne dejavnosti, zlasti, kaj je informiranje in svetovanje v izobraževanju odraslih. Podučimo se o sedmih dejavnostih svetovalnega procesa in načelih delovanja, o informativno-svetovalni dejavnosti na različnih stopnjah procesa izobraževanja ali učenja in vzemo, kako pomembne so informacijske baze podatkov. Osrednji del publikacije predstavlja model organiziranosti informativno-svetovalne dejavnosti v lokalni skupnosti, kot je načrtovan pri nas. Nosilci te dejavnosti so ljudske univerze, srednje šole, ki izobražujejo odrasle, in zasebne izobraževalne organizacije, ob njih sodelujejo še zavodi za zaposlovanje in podjetja. Avtorici podrobneje opišeta načrtovano delovanje teh inštitucij, zatem pa še vlogo nacionalnih ustanov, kot so Andragoški center Slovenije, Center za poklicno informiranje in svetovanje, Center RS za poklicno izobraževanje, Gospodarska zbornica Slovenije, Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve, Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport, Obrtna zbornica Slovenije, Univerzi, Zavod RS za šolstvo, Zavod RS za zaposlovanje in Zveza ljudskih univerz Slovenije.

S priročnikom torej dobivamo v naši andragoški praksi prve spodbude in znamenja, da se postopoma začenja vpeljevati informativno-svetovalna dejavnost tudi v izobraževanje odraslih. Pripravo in izdajo priročnika sta omogočila Ministrstvo za delo, družino in socialne

zadeve ter Inštitut za mednarodno sodelovanje Nemške zveze Ljudskih univerz – IIZ/DDV v okviru projekta EBIS in Pakta stabilnosti za Jugovzhodno Evropo, izdal pa ga je Andragoški center Slovenije.

Marija Velikonja, ACS

Predstavitev priročnika

Kako vrednotimo znanje odraslih

Preverjanje in ocenjevanje znanja odraslih je posebno občutljiva faza v izobraževanju odraslih, ki pomembno vpliva na motivacijo posameznika za nadaljnje izobraževanje. Izobraževalci odraslih se največkrat tega zavedajo in skrbno iščejo poti in možnosti, da bi bilo zlasti ocenjevanje znanja čim bolj naravna sestavina izobraževanja in učenja.

Učiteljem in vsem strokovnim delavcem, ki jih zanima preverjanje, ocenjevanje in vrednotenje znanja odraslih bo odslej v pomoč tudi priročnik **Kako vrednotimo znanje odraslih**, avtoric **Vere Jakara** in **Nataše Elvire Jelenc**.

Besedilo je členjeno v več poglavij. Bralec bo najprej spoznal nekatere splošne pojme s področja preverjanja in ocenjevanja, zatem pa značilnosti preverjanja in ocenjevanja v izobraževanju odraslih. V tem delu so zanimiva andragoška spoznanja pri preverjanju in ocenjevanju, možnosti za spodbujanje udeležencev izobraževanja in napake, ki se lahko zgodijo ocenjevalcu, ko preverja znanje odraslih. Pogosto ocenjevalec ne ozavešča komunikacije s kandidatom, besedne ali nebesedne, in lahko spregleda pomembna sporočila. Pri preverjanju in ocenjevanju znanja odraslih je treba temeljito poznati določene standarde znanja, merila za vrednotenje in ocenjevalne lestvice. Prav tako ni vseeno, katere vrste in načine preverjanja in ocenjevanja bomo izbrali. V zadnjem delu publikacije spoznamo še raznolike, najpogostejše metode preverjanja in ocenjevanja znanja, njihove prednosti in pomanjkljivosti.

Priročnika, ki bi bil v celoti namenjen le preverjanju, ocenjevanju in vrednotenju znanja odraslih, v slovenski strokovni literaturi doslej še nismo imeli, zato je toliko bolj dobrodošel. Pripravo in izdajo priročnika sta omogočila Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport ter Inštitut za mednarodno sodelovanje Nemške zveze Ljudskih univerz – IIZ/DDV v okviru projekta EBIS in Pakta stabilnosti za Jugovzhodno Evropo; izdal ga je Andragoški center Slovenije.

Marija Velikonja, ACS

PRIPRAVLJAMO

Andragoški center Slovenije Petkovo izobraževalno srečanje

Tokrat vas vabimo na predstavitev magistrske naloge **mag. Mihe Selana** iz Centra za mednarodno konkurenčnost z naslovom **Organizacijsko učenje in učeča se organizacija**, ki bo **v petek, 15. marca 2002, ob 9. uri** v seminarski sobi **Andragoškega centra Slovenije, Šmartinska 134 a.**

Magistrska naloga je bila pripravljena na podlagi idej in dognanj očetov organizacijskega učenja - Edwina C. Nevisa, Antonyja J. Dibellae, Petra Sengea, Daniela R. Tobina ter ostalih. V nalogi sta uvodoma opredeljena pojma organizacijsko učenje in učeča se organizacija, sledi pa predstavitev modelov (organizacijskega) učenja. Prav na osnovi teh modelov je bil pripravljen vprašalnik, s katerim je avtor preverjal prisotnost posameznih elementov organizacijskega učenja v izbranem vzorcu podjetij v Sloveniji. Rezultati so predstavljeni v zadnjem delu naloge. Naloga opredeljuje širino problematik, ki se jih tovrstno učenje dotika, obenem pa poudarja, da je človeški dejavnik daleč najpomembnejši v rasti, razvoju in poslovni uspešnosti podjetja oz. organizacije.

Srečanje bo trajalo približno do 11. ure. Prosimo vas, da svojo udeležbo na srečanju potrdite **najkasneje do 13. marca 2002** na tel. 01 5842 571, ga. Zdenka Birman Forjanič, lahko tudi po faksu 01 5245 881.

Zdenka Birman Forjanič, ACS

Andragoški center Slovenije

Vabilo na delavnico

Kaj pravite, kako bi bilo združiti spoznanja in prijeme pospešenega učenja, možganom prilagojenega učenja, mentalnega treninga, nevro-lingvističnega programiranja, akcijskega učenja in drugo, kar se je izkazalo za uporabno in učinkovito pri učenju. Ti izzivi so lahko tudi vaši, če se boste udeležili 2-dnevne delavnice (prijavnica je priložena) z naslovom **Aktivno učenje in uporaba čustev – učinkovita orodja dobrega učitelja**, ki jo pripravljamo **26. in 27. marca 2002.**

Vabimo vas, da si podrobnejšo predstavitev delavnice preberete v prilogi.

Zdenka Birman Forjanič, ACS

Andragoški center Slovenije

Vabilo na temeljno usposabljanje za vodje in mentorje študijskih krožkov s pomočjo medmrežja

V okviru projekta **Študijski krožki vas** – predvidoma v aprilu – vabimo (prijavnica je priložena) na usposabljanje za vodje ali mentorje študijskih krožkov, ki bo prvič potekalo s pomočjo svetovnega spleta.

Prosimo vas, da si podrobnejšo predstavitev usposabljanja preberete v razpisu, ki je priložen.

mag. Nevenka Bogataj, ACS

OBVESTILI

Andragoško društvo Slovenije

Članom društva

Februarske Novičke, ki jih redno pošiljamo članom ADS, tokrat **še zadnjič** pošiljamo tistim članom, ki društvene članarine ne plačujejo. Stroški tiska in pošiljanja časopisa, položnic in drugih obvestil so visoki in si jih društvo ob izostajanju članarin (namenjene so predvsem pokritju teh izdatkov) ne more več privoščiti.

Vsi člani, ki boste do **10. marca 2002** poravnali zapadlo članarino in sporočili tajnici društva, Ani-Mariji Pušnik (tel.: 02 3317 896), da želite ostati član ADS tudi v prihodnje, boste Novičke prejeli tudi v bodoče.

Ana-Marija Pušnik, ADS

Andragoško društvo Slovenije

Povabilo na strokovno ekskurzijo

Andragoško društvo Slovenije pripravlja v letu 2002 strokovno ekskurzijo na Irsko. Načrtujemo obisk izobraževalne inštitucije, razgovor s strokovnjaki s področja izobraževanja odraslih in ogled nekaterih irskih znamenitosti. Program ekskurzije je v pripravi, zato vam lahko posredujemo le okvirne podatke:

Termin in trajanje: predvidoma druga polovica maja 2002, 4-5 dni.

Kraji, ki jih bomo obiskali: Dublin, Cork, Limerick.

Prevoz: letalo iz Gradca ali Trsta.

Cena in akontacija: od 70.000 do 80.000 SIT (delno v EURO), ob prijavi 20.000 SIT.

Pogoji za udeležbo: plačana članarina za najmanj dve leti nazaj, obvezno plačilo akontacije ob prijavi (do 10. marca 2002).

Vsi, ki se želite udeležiti ekskurzije, pošljite **predprijavo s svojimi podatki** (ime, priimek, naslov, telefon, e-mail) do **petka, 1. marca 2002**, tajnici ADS, **Ani-Mariji Pušnik, Trg Dušana Kvedra 15, 2000 Maribor** (elektronski naslov: ana-marija.pusnik@siol.net).

Prejeli boste natančne informacije. Število mest je omejeno, zato ne zamudite navedenih terminov!

Ana-Marija Pušnik, ADS

POSVETI, KONFERENCE

2. raziskovalna delavnica EDEN-a **Raziskovanje in politika odprtega učenja in učenja na daljavo (Research and Policy in Open and Distance Learning)**

Hildesheim, Nemčija, 21. do 23. marec 2002

Informacije o delavnici je mogoče dobiti po telefonu: + 36 1 4631 628, 4632 259, po faksu: + 36 1 4631 858, na elektronskem naslovu: eden@eden.bme.hu in na spletnih straneh: www.eden.bme.hu.

EUDTU pomladanska konferenca **E-učenje za Evropo (E-learning for Europe)**

Glamorgan, Velika Britanija, 4. do 6. april 2002

Informacije o konferenci je mogoče dobiti po telefonu: + 31 0 45 5762 214, po faksu: + 31 0 45 5741 473 in na elektronskem naslovu: secretariat@eadtu.nl.

Mednarodna konferenca o poklicnem izobraževanju **Pristojnost – prilagodljivost - povezovanje (Competence – Flexibility – Connection - CFC)**

Göteborg, Švedska, 17. do 20. april 2002

Informacije o konferenci najdete na spletnih straneh: www.cfc.goteborg.se.

MIPRO 2002

**25. jubilejno mednarodno zborovanje
(25th Jubilee International Convention)**

Opatija, Hrvaška, 20. do 24. maj 2002

Informacije o zborovanju najdete na spletnih straneh: www.mipro.hr.

CRIDALA 2002

**2. konferenca na temo Raziskovanje na področju
učenja na daljavo in izobraževanja odraslih v Aziji
(2nd Conference on Research in Distance and Adult Learning in Asia)**

Homatin, Kowloon, Hong Kong, 5. do 7. junij 2002

Informacije o konferenci je mogoče dobiti po telefonu: + 852 2768 6700, po faksu: + 852 2715 9042, na elektronskem naslovu: dmurphy@ouhk.edu.hk in na spletnih straneh: www.ouhk.edu.hk/cridal/staff/dmurphy.

**Mednarodna konferenca o izobraževanju odraslih
(Ustanove izobraževanja odraslih: funkcije in pristojnosti
(Institutions of Adult Education: Attributions and Competencies)**

Iași, Romunija, 26. do 28. april 2002

Informacije o konferenci je mogoče dobiti po telefonu: + 4032 201 306 in na elektronskem naslovu: soitu@uaic.ro.

IAEC 2002

**7. mednarodni kongres učech se mest
(7th International Congress of Educating Cities)**

Tampere, Finska, 16. do 19. junij 2002

Informacije o kongresu najdete na spletnih straneh: www.tampere.fi/iaec2002.

EDEN letna konferenca

**Odrpto učenje in učenje na daljavo v Evropi in zunaj nje:
premislek o mednarodnem sodelovanju
(Open and Distance Learning in Europe and beyond:
Rethinking International Co-operation)**

Granada, Španija, 16. do 19. junij 2002

Informacije o konferenci najdete na spletnih straneh: www.eden.bme.hu.

NOVOSTI IZ KNJIŽNICE ACS

Bralcem Novičk sporočamo, da je knjižnica ACS odprta za obiskovalce v sredo in petek dopoldne od 10. do 12. ure ter v ponedeljek in četrtek od 14. do 16. ure. Vabljeni!

Marvell-Mell, Linnaea: Basic techniques : book 1. Portland : Metamorphous Press, 1989. (Skill builder series). Priloga: 1 avdiokaseta

Memorandum o nadaljnjem razvoju poklicnega in strokovnega izobraževanja = Memorandum on further development of vocational education and training / Boštjan Zgonc ... [et al.] ; [urednik, editor Boštjan Zgonc ; prevod, translator Vesna Marn Borec]. - Ljubljana : Ministrstvo RS za šolstvo in šport = RS Ministry of Education and Sport, 2000. 55 str. (Program Phare MOCCA = Phare MOCCA Programme)

Neuro-linguistic programming. Volume 1, The study of the structure of subjective experience / Robert Dilts ... et al. Capitola (ZDA) : Meta Publications, 1980. 277 str.

The new update on adult learning theory. / editor Sharan B. Merriam. San Francisco : Jossey-Bass, 2001. 101 str. (New directions for adult and continuing education ; no. 89)

Novljan, Egidija, Jelenc, Dora: Izobraževanje odraslih oseb z motnjami v duševnem razvoju. Ljubljana : CenterKontura, 2000. 72 str.

Ocena reforme poklicnega in strokovnega izobraževanja ter predlogi za prihodnji razvoj / [avtorji Zdenko Medveš ... et al.]. Ljubljana : Ministrstvo RS za šolstvo in šport, 2000. 57 str. (Program Phare MOCCA = Phare MOCCA Programme)

Organizing community-wide dialogue for action and change : a step-by-step guide / Sarah vl. Campbell ... et al. Pomfret : Study Circles Resource Center, 2001. 153 str. Dostopno tudi na <http://www.studyircles.org/pages/ocwdacintro.html>

Palloff, Rena M.: Building learning communities in cyberspace : effective strategies for the online classroom. San Francisco : Jossey-Bass, 1999. 206 str.

Partnership and solidarity in action : international cooperation activities of IIZ/DVV / ed. by Heribert Hinzen. Bonn : The Institute for International Cooperation of the German Adult Education Association, IIZ/DVV, 2001. 128 str. (International perspectives in adult education ; 28)

Petzold, Wolfgang Priročnik o strukturnih pomočeh Evropske skupnosti / Wolfgang Petzold, Raul Skorubski, Ulrike Wisser ; urednica Vanja Hazl ; [prevod Karmen Ozvatič]. Ljubljana : Ministrstvo za šolstvo in šport, 2000. 104 str. (Program Phare MOCCA = Phare MOCCA Programme)

Peklaj, Cirila: Sodelovalno učenje - ali kdaj več glav več ve. Ljubljana : DZS, 2001. 157 str.

Postopek ugotavljanja in potrjevanje poklicnih kvalifikacij / avtorji Angela Ivančič, Nataša E. Jelenc, Vera Jakara, Barbara Krajnc, Bojana Sever, Blaž Višnar ; urednica Barbara Krajnc. Ljubljana : Ministrstvo za šolstvo in šport = RS Ministry of Education and Sport, 2000. 83 str. (Program Phare MOCCA = Phare MOCCA Programme)

Posvet o nadaljnjem razvoju poklicnega in strokovnega izobraževanja, Zreče 1999 / [urednik Alojz Pluško]. Ljubljana : Ministrstvo za šolstvo in šport = RS Ministry of Education and Sport, 2000. 82 str. (Program Phare MOCCA = Phare MOCCA Programme)

Priročnik za usposabljanje svetovalcev in ocenjevalcev predhodno pridobljenih znanj in spretnosti / avtorji Vera Jakara, Nataša Elvira Jelenc, Sabina Jelenc Krašovec, Bojana Sever ; urednica Marija Velikonja. Ljubljana : Ministrstvo za šolstvo in šport = RS Ministry of Education and Sport, 2000. 116 str. (Program Phare MOCCA = Phare MOCCA Programme)

Pristopna strategija Republike Slovenije na področju razvoja človeških virov / [avtorji Slavko Gaber ... [et al.] ; uredil Slavko Gaber]. Ljubljana : Ministrstvo za šolstvo in šport = RS Ministry of Education and Sport, 2000. 81 str. (Program Phare MOCCA = Phare MOCCA Programme)

Prospects and trends in adult education : a selection of contemporary writing on project work / ed. by Uwe Gartenschlager, Heribert Hinzen. Bonn : The Institute for International Cooperation of the German Adult Education Association, IIZ/DVV, 2001. 197 str. (International perspectives in adult education ; 26)

Razvoj poklicnega izobraževanja in usposabljanja v Sloveniji, Nemčiji in na Nizozemskem : gradivo z dveh delavnic / [avtorji prispevkov Andreja Barle Lakota ... [et al.] ; urednik Peter Grootings ; prevod Karmen Ozvatič, Barbka Sršen]. Ljubljana : Ministrstvo RS za šolstvo in šport, 2000. 97 str. (Program Phare MOCCA = Phare MOCCA Programme)

Regionale und grenzüberschreitende Zusammenarbeit in der Erwachsenenbildung : Aufgaben vernetzen - potenziale nutzen - Chancen verwirklichen / hrsg. von Klaus Bostelmann. Bonn : Institut für Internationale Zusammenarbeit des Deutschen Volkshochschul-Verbandes (IIZ, DVV), 1999. 140 str. (Internationale Perspektiven der Erwachsenenbildung ; 24)

Schuster, Donald H.; Gritton, Charles E.: Suggestive accelerative learning techniques. New York etc. : Gordon and Breach Science Publishers, 1986. 223 str.

Sheckley, Barry; Lamdin, Lois; Keeton, Morris T.: Employability in a high performance economy. Chicago : The Council for Adult and Experiential Learning, 1993. 236 str.

Short summary European reports on retail sector, motor vehicle repair and sales sector, food and beverages sector / compiled by CEDEFOP. Luxembourg : Office for Official Publications of the European Communities, 1995. 36 str. (Motor vehicle repair and sales sector)

Srednješolski izobraževalni programi. II, Šolsko leto 1998/1999 / [urednik Anton Slanc]. Ljubljana : Ministrstvo za šolstvo in šport : Zavod Republike Slovenije za šolstvo, 2000. 239 str.

Srednješolski izobraževalni programi. II, Šolsko leto 1999/2000 / [urednik Anton Slanc ; zasnovno in končno besedilo publikacije so pripravili oziroma priredili Anton Slanc ... et al.]. 2. dopolnjena in spremenjena izd. Ljubljana : Ministrstvo za šolstvo in šport : Zavod Republike Slovenije za šolstvo, 2000. 327 str.

Srednješolski izobraževalni programi. II, Šolsko leto 2000/2001 / [urednik Anton Slanc ; zasnovno in končno besedilo publikacije so pripravili in priredili Anton Slanc ... et al.]. 3. dopolnjena in spremenjena izd. Ljubljana : Ministrstvo za šolstvo znanost in šport : Zavod Republike Slovenije za šolstvo, 2001. 423 str.

Strategija delovanja regionalnih svetov za razvoj človeških virov = Strategy of regional councils for human resources development / Veronika Šlander ... [et al.] ; [prevod, translator Suzana Geržina]. Ljubljana : Ministrstvo RS za šolstvo in šport = RS Ministry of Education and Sport, 2000. 63 str. (Program Phare MOCCA = Phare MOCCA Programme)

Peter Monetti, ACS

Programoteka

javnoveljavni izobraževalni programi za odrasle

www.acs.si/programoteka

Objavljamo javnoveljavne izobraževalne programe, ki so

- * oblikovani izključno za odrasle
- * na novo oblikovani v skladu z veljavno šolsko zakonodajo ali jim je bila v skladu z novo zakonodajo podaljšana veljavnost

Pr pripravljamo

TEDEN VSEŽIVLJENJSKEGA UČENJA

14. - 20.10.2002

Na vprašanja odgovarjamo v TVU-Razpravljalnici na spletni strani

<http://tvu.acs.si/razprava>

IZVAJALCI IN PROGRAMI 2001/2002 **IZOBRAŽEVANJE ODRASLIH V SLOVENIJI**

pregled več tisoč izobraževalnih programov in številnih organizacij po vsej Sloveniji

• Na spletni strani: www.acs.si/pregled

IZOBRAŽEVALNA PONUDBA ACS

www.acs.si/izobrazevanje

Objavljamo izobraževalne programe, ki jih
za izobraževalce odraslih izvajamo v šolskem letu 2001/2002

- programi temeljnega andragoškega usposabljanja
- programi za razvojne projekte ACS
- specializirani izobraževalni programi
- strokovna, informativna in izobraževalna srečanja

na spletni strani www.acs.si

* za tiste, ki se želite izobraževati

* in za tiste, ki sami izobražujete

svetovalni kotiček ACS

